

Suomen Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto-ohjelman (2021-2027) arviointi- ja ennakointiraportti 2024

Jari Setälä, Kaija Saarni, Anssi Ahvonen,
Pia Lindberg, Jari Niukko, Jari
Raitaniemi ja Pekka Salmi

11.6.2024

Arviointi- ja ennakointiraportin sisältö

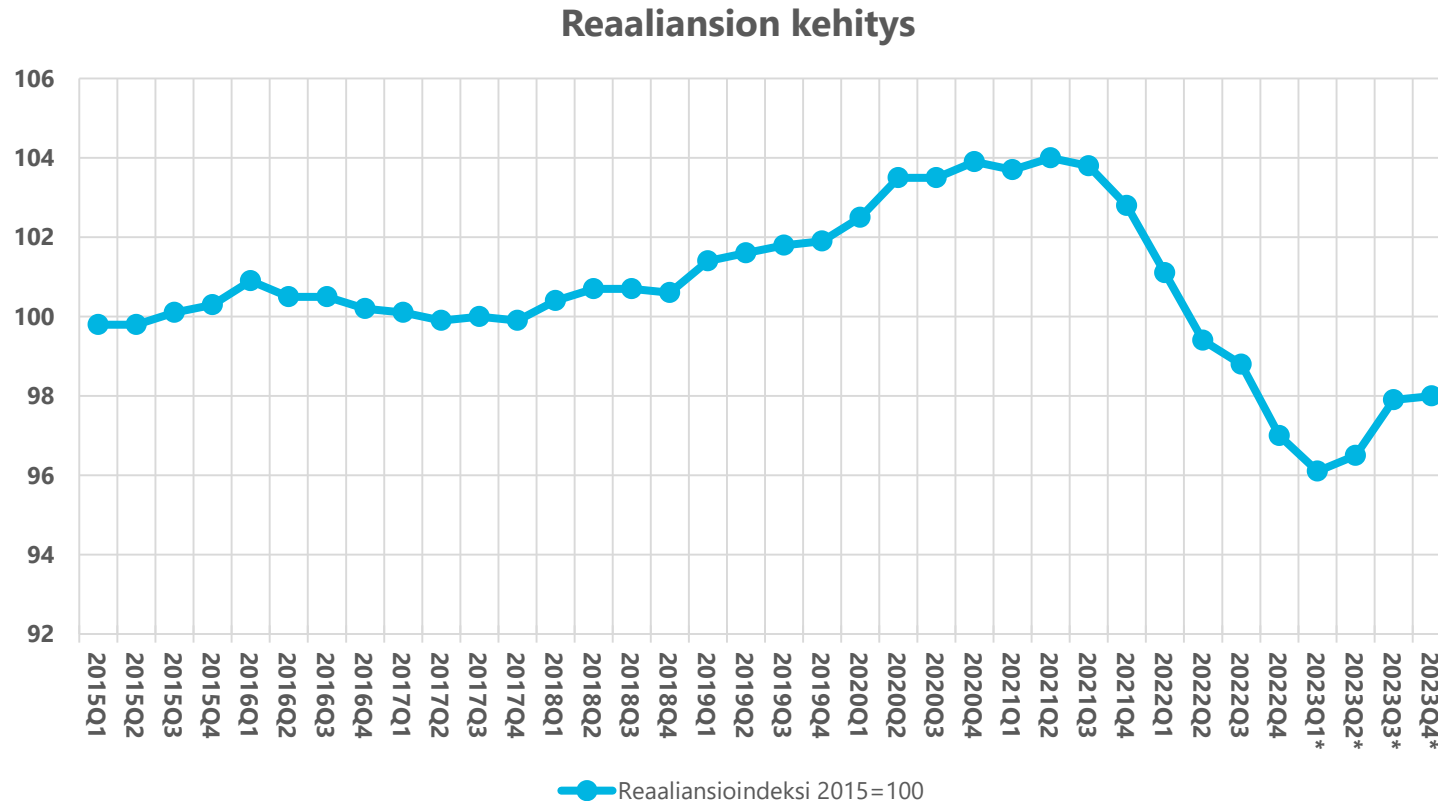
1. Kalatalouden toimintaympäristössä ja toimialoilla tapahtuneet muutokset
2. EMKVR-ohjelman toteutumisen arviointi
3. Edistämishojelman ja vesiviljelystrategian toteutumisen seuranta
4. Tulevaisuuden näkymät ja ennakointi
5. Kehittämiskohteet

1. Muutokset kalatalouden toimintaympäristössä ja toimialalla tapahtuneet muutokset

Kansainväliset kriisit kurittaneet Suomen taloutta

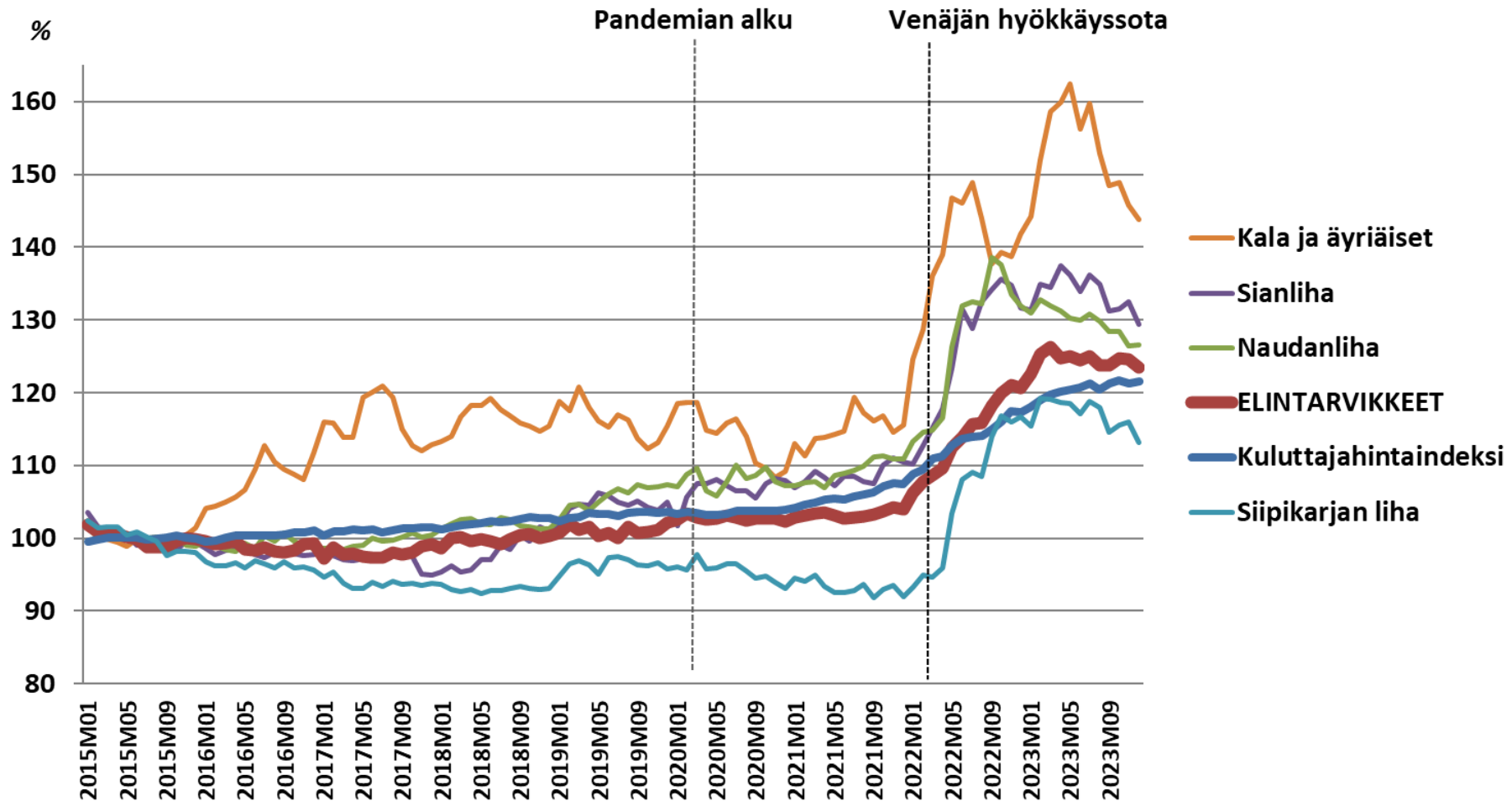
- **Koronaepidemia 2020-2021**
  - Poikkeuksellisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia
  - Voimakas velkaantuminen

- **Ukrainan sota 2022-**
  - Energia- ja elintarvikekustannusten raju nousu
  - Kasvanut epävarmuus ja vaikea ennakoitavuus

Suomalaisten ostovoiman heikentyminen

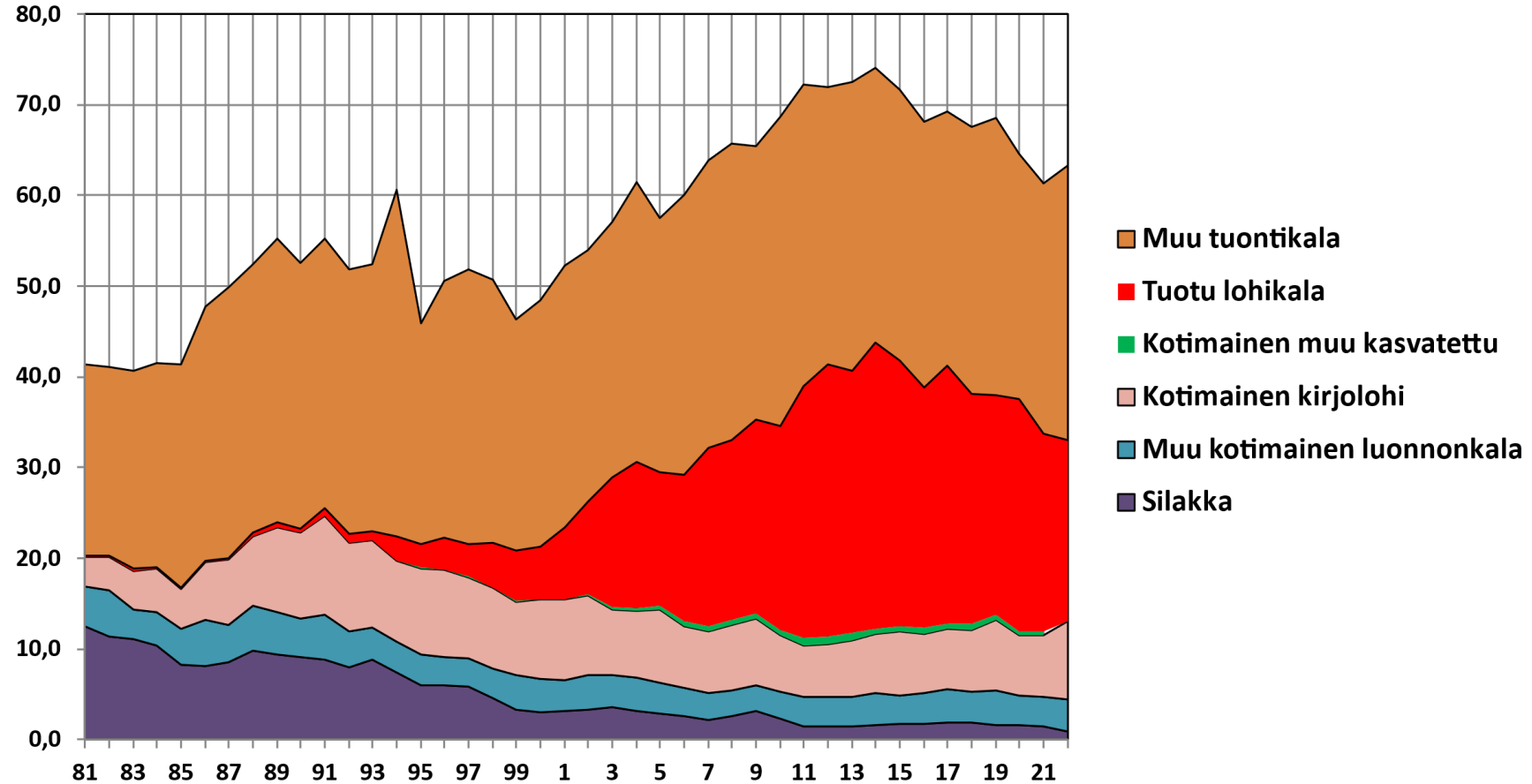
Voimakas elinkustannusten nousu (inflaatio) söi kuluttajan ostovoimaa

Kalan hintakilpailukyky elintarvikemarkkinoilla heikko

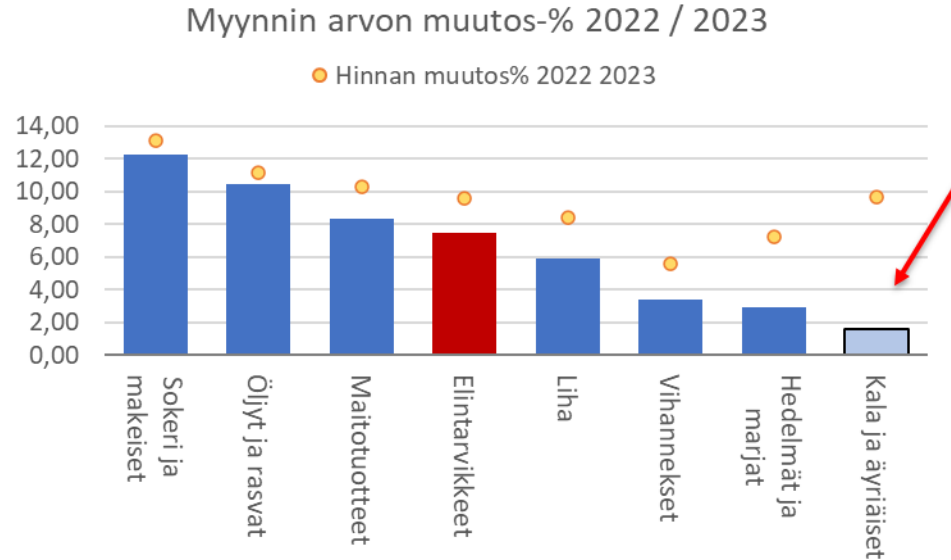
Kalan kotimarkkinakysyntä vähentynyt

Miljoonaa kiloa fileepainona

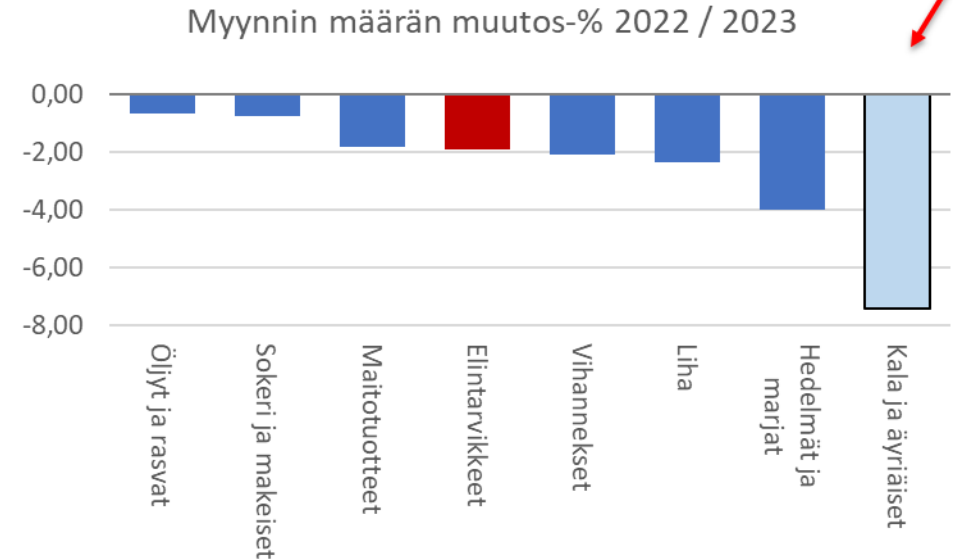

Kotimaisen kalan osuus markkinoilla hieman kasvanut
Kalastettu noin 7 % ja kasvatettu runsas 14 % vuonna 2022

Elintarvikkeiden hinnan nousu heikensi myyntiä 2023

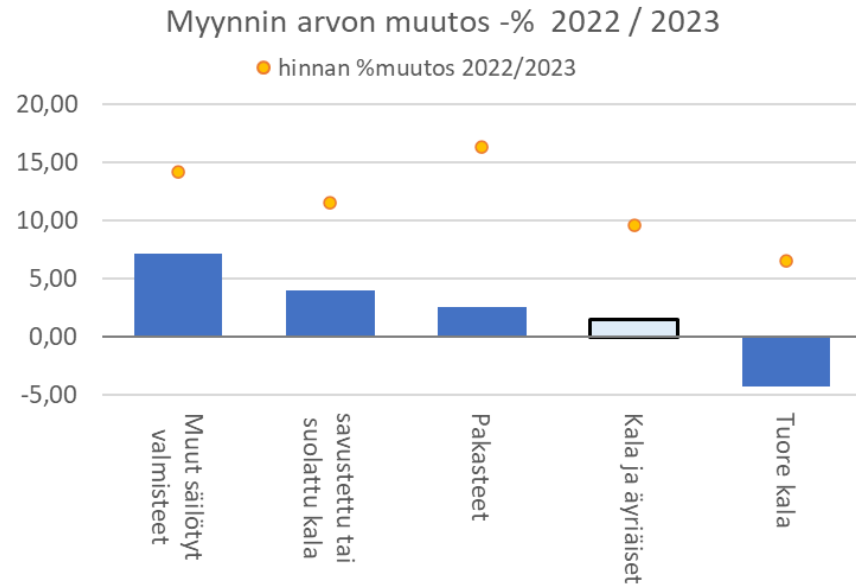
- Vuonna 2023 elintarvikkeiden hinnan nousu oli yleistä inflaatiokehitystä nopeampaa.
- Myynnin arvo kasvoi kaikissa elintarvikekaupan pääluokissa.
- Hintojen nousu ylläpiti myynnin arvon kasvua
- Kalat ja äyriäiset-tuoteryhmän myynnin arvo kasvoi 1,6 prosenttia

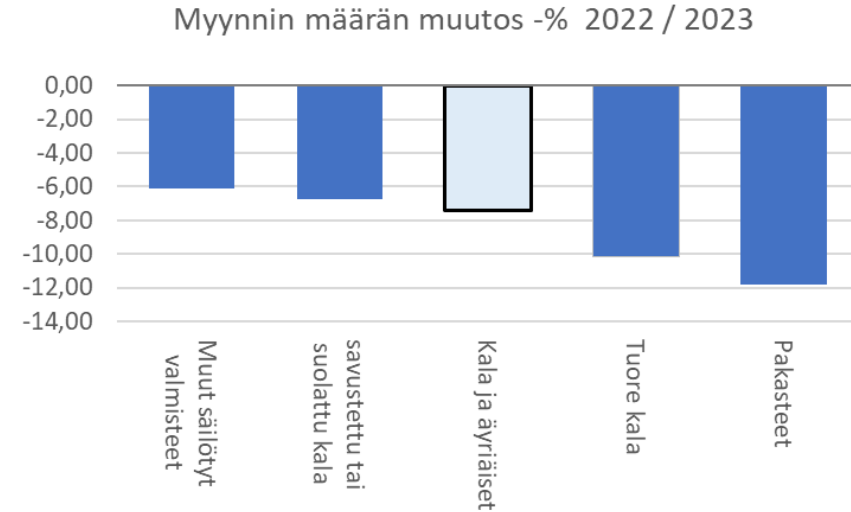
- Elintarvikkeiden myynnin määrä laski keskimäärin 2 prosenttia.
- Myyntimäärä laski eniten kalat ja äyriäiset (-7,4%) -tuoteryhmässä.

Kalatuotteiden myynnin arvonnousu jäi pieneksi vuonna 2023

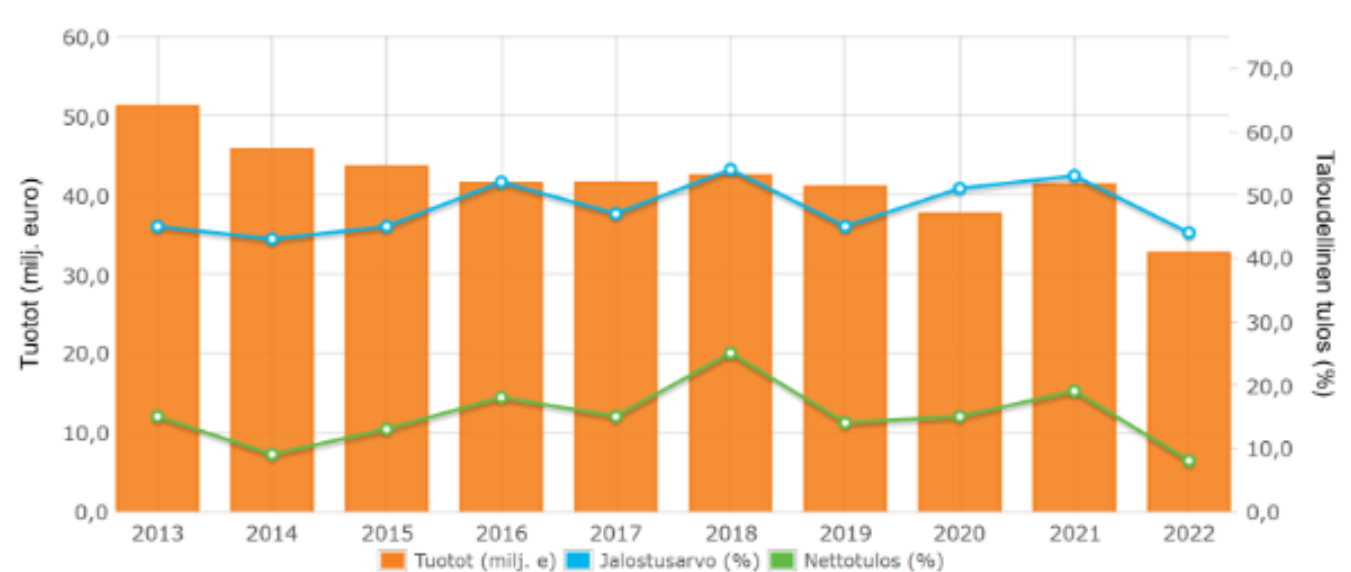
- Kala ja äyriäiset –tuoteryhmän myynnin arvon nousu jäi vähäiseksi.
- Tuoreen kalan myynnin arvo laski, vaikka sen hinnat nousivat tuoteryhmistä vähiten (6 %)

- Kala- ja äyriäiset –tuoteryhmän myynti laski 7,4 prosenttia.
- Tuore kala on suurin tuoteluokka. Sen myyntimäärä laski yli 10 prosenttia.

Kalayritysten kannattavuus koetuksella

Kalanjalostusyrietysten tuottojen, jalostusarvon ja nettotuloksen reaalin kehitys

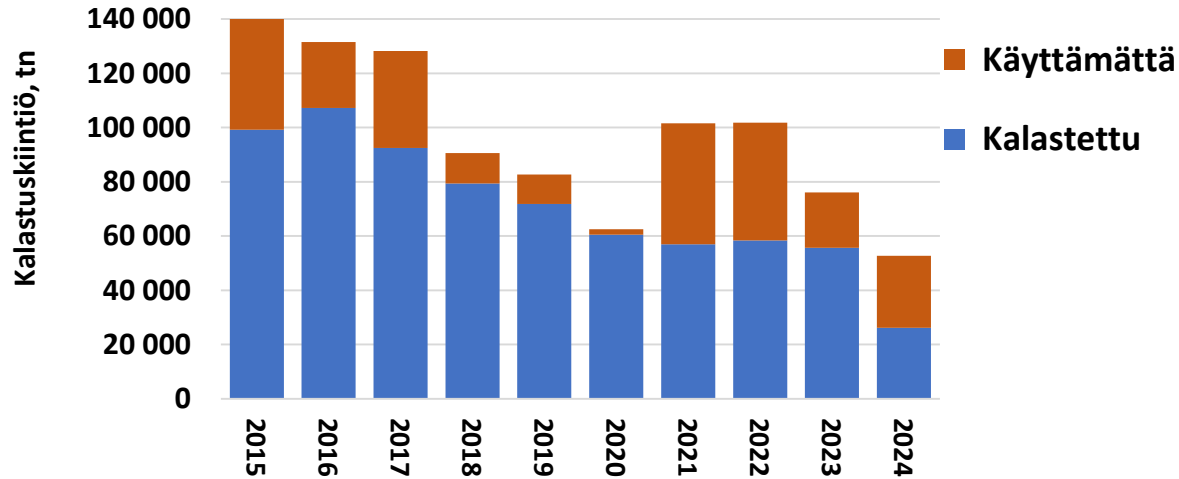

- Kustannusten nousu ja kalan kysynnän lasku kuritti jalostusteollisuutta
- Polttoainekustannusten kaksinkertaistuminen vei isot troolarit tappiolle
- Vuonna 2023 lopulla jalostuksessa käännettä parempaan suuntaan

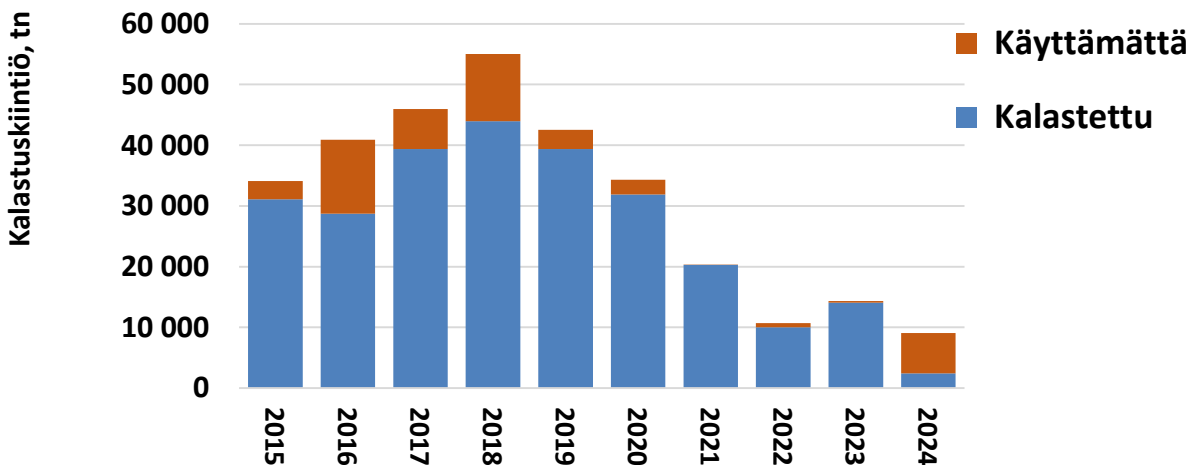
Meri- ja sisävesialueen kalastus

Kiintiöpolitiikan hullunmylly

Pohjanlahti

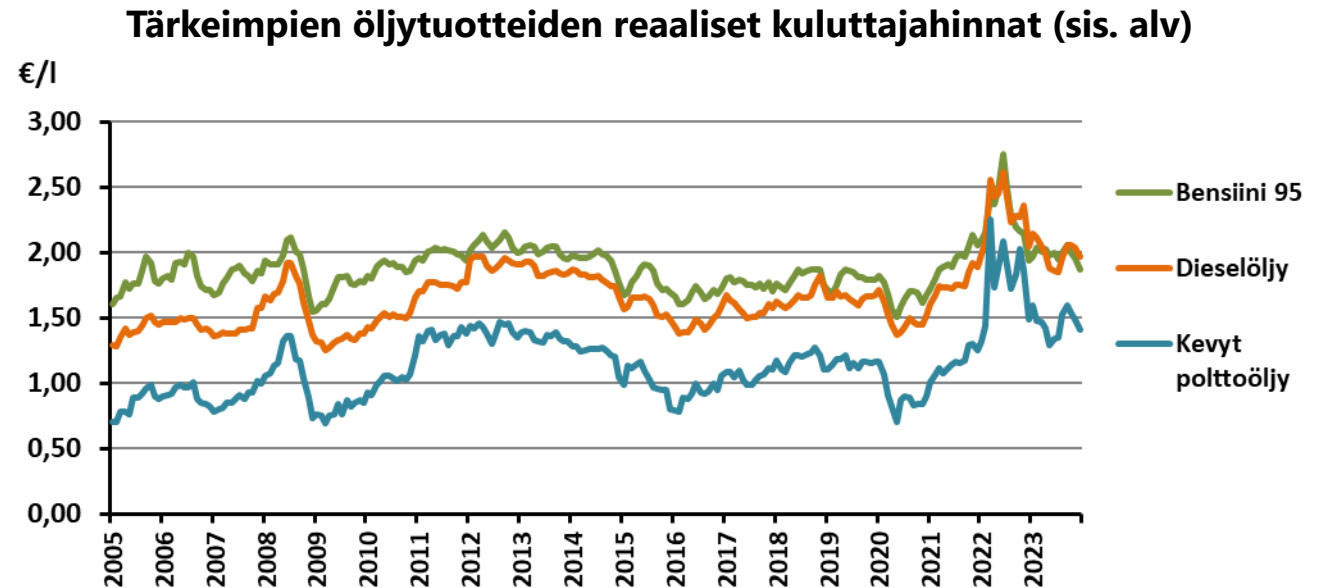
Saaristomeri, Suomenlahti, Itämeren pääallas

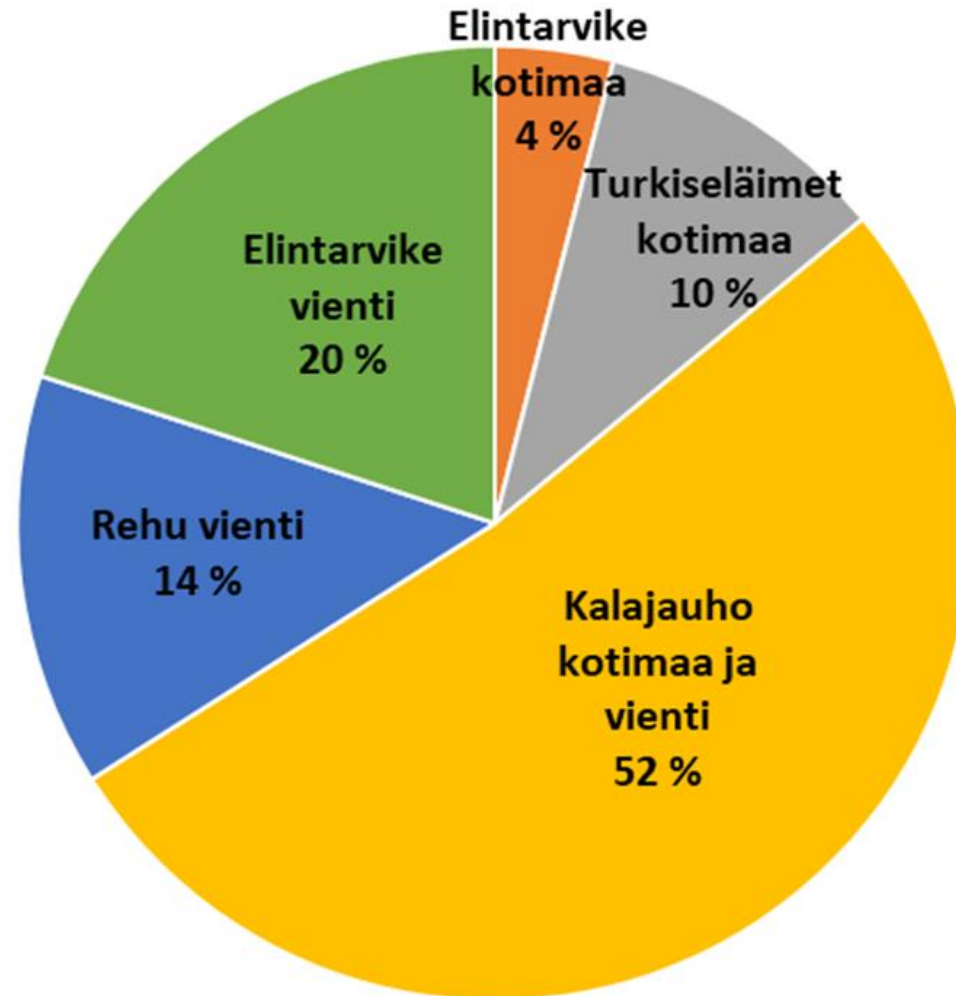
- Pohjanlahdella iso silakka laihtui 2021 ja 2022
- Silakka ei myöskään parveutunut hyvin ja sitä oli vaikea pyytää
- Vuonna 2023 ja 2024 tilanne normalisoitunut
- Kiintiö arvioidaan pääosin kahden vuoden takaisella aineistolla
- Syksyllä 2023 komissio ehdotti Pohjanlahden silakan kalastuksen kieltämistä ja Itämeren pääaltaan silakan kalastuksen merkittävää rajoittamista ICESin suosituksesta poiketen
- Lopullinen päätös noudatti ICESin neuvonantoa tietyin kansallisin kevätkalastusrajoituksin

Avomeripyynnissä paljon epävarmuuksia

- Silakkakantojen tilan kehitys ja kiintiöpolitiikan kehitys
- Merituulivoima-alueita tärkeille silakan pyynti- ja kutualueille
- Ruotsi suunnittelee kalastuksen kieltoalueita
- Merellisten suojelualueiden laajeneminen
- Kiristyvät säännökset: Kalojen punnitukset, energiasiirtymä, kevättrauhoitus
- Vanheneva laivasto
- Korkeat kustannukset
- Kotimarkkinoiden laskeva kysyntä

Silakkamarkkinat kansainvälistyneet

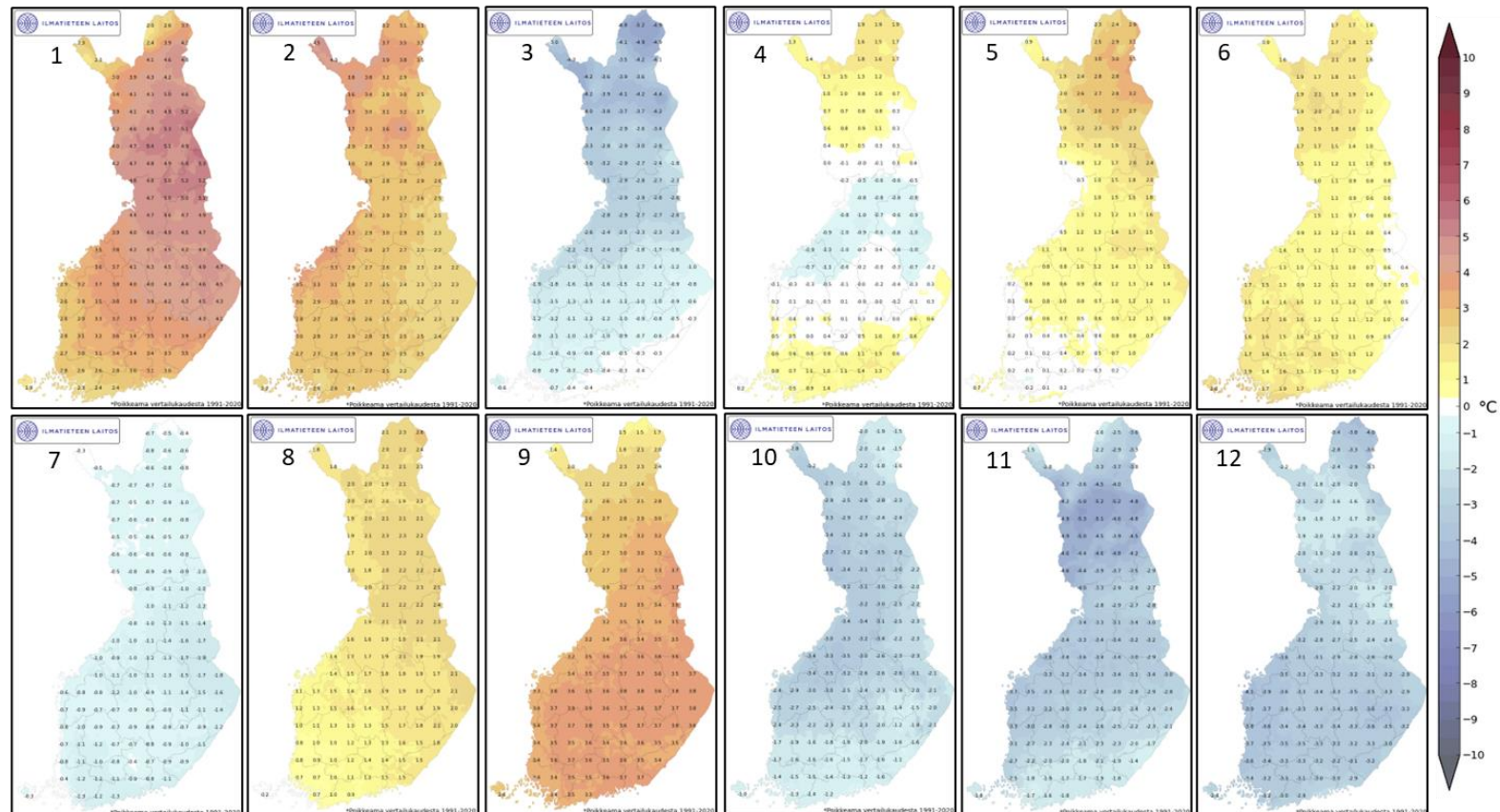

68 miljoonaa kiloa

Vuosi 2022

Sääolosuhteet 2023: Hyvin lämmin alkutalvi ja –syksy, kylmä loppuvuosi

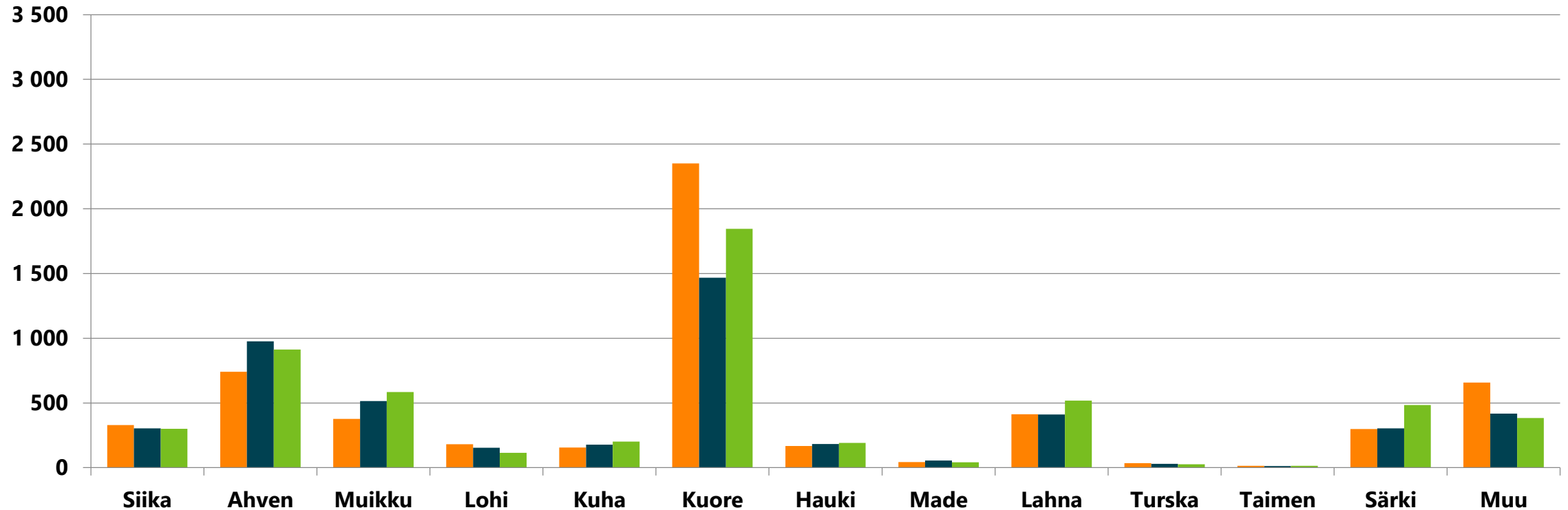
Vuoden 2023 keskilämpötilan poikkeama vertailukaudesta 1991-2020

Rannikkokalastuksen saaliissa vaihtelua

Saalis, tn

2021 2022 2023

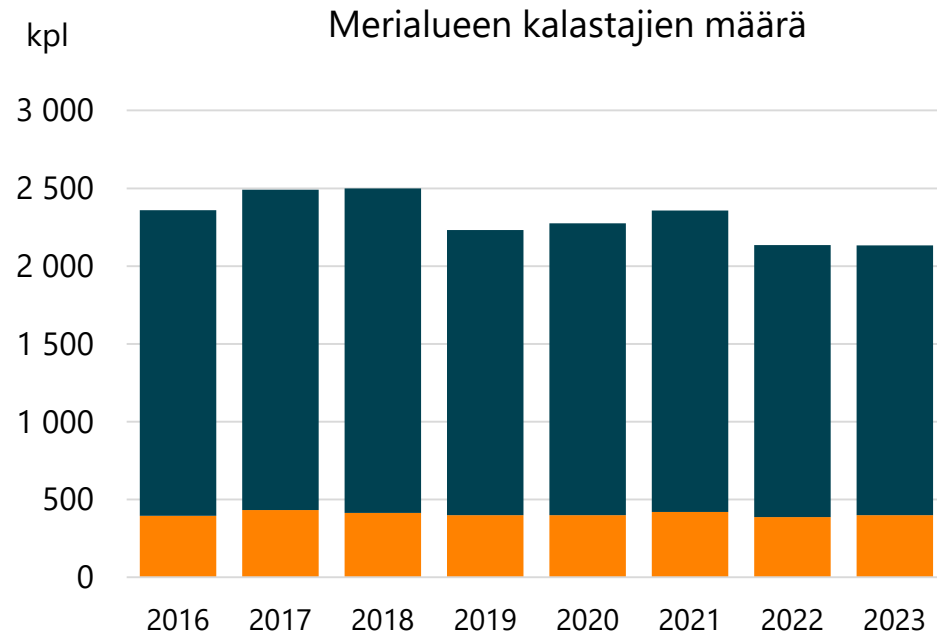

- Kuoreen, muikun, särkikalojen ja kuhan saalis edellisvuotta isommat saaliit
- Ahvenen, lohen ja turskan saalis väheni

Merialueen kaupallisten kalastajien määrä vähenee

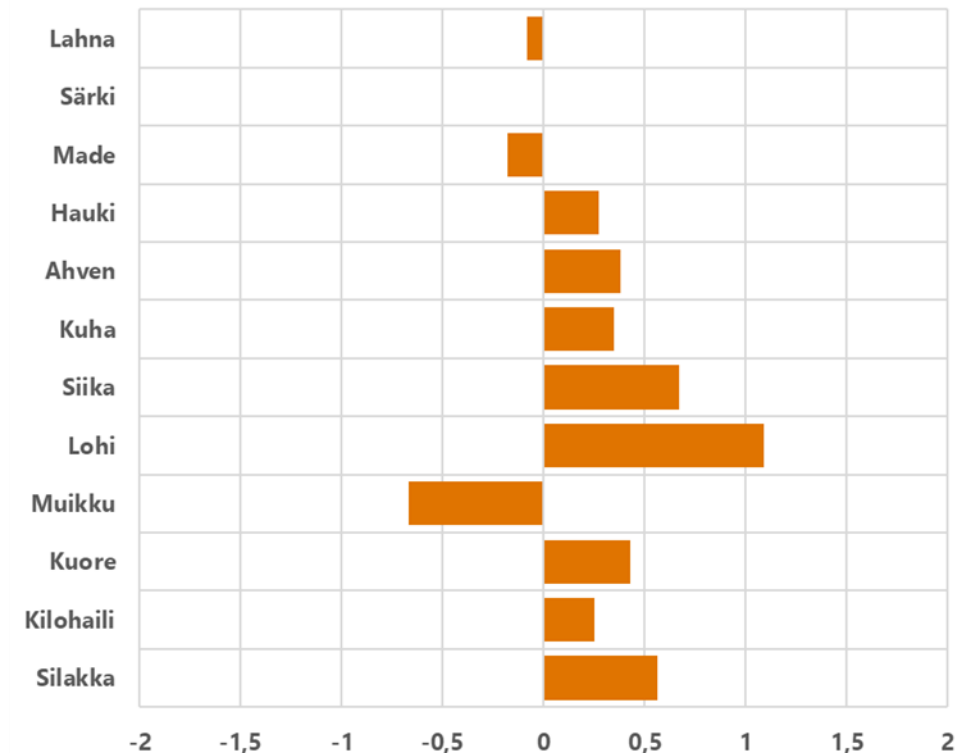
Sisävesien kalastajien määrässä vaihtelua

Olosuhdekyselyn keskeiset havainnot merialueelta

- Pyyntikausi 2023 todettiin yleisesti olleen edellisvuotta heikompi lohen, mateen, siian ja muikun osalta, ja muitten lajien osalta lähinnä edellisvuoden kaltainen.
- Silakka- ja osittain kilohailikannat arvioitiin vahvistuneiksi. Sen sijaan lohi, siika, muikku ja madekannat arvioitiin taantuneiksi.
- Kalastajille maksetut hinnat olivat nousseet ja kysyntä vahvistunut erityisesti silakan, kilohailin, lohen ja siian sekä paikoin hauen osalta. Mateen hinnan todettiin laskeneen.
- Polttoaine-, sähkö- ja tarvikekustannukset olivat nousseet selvästi. Palkkakustannusten muutoksessa oli vaihtelua.

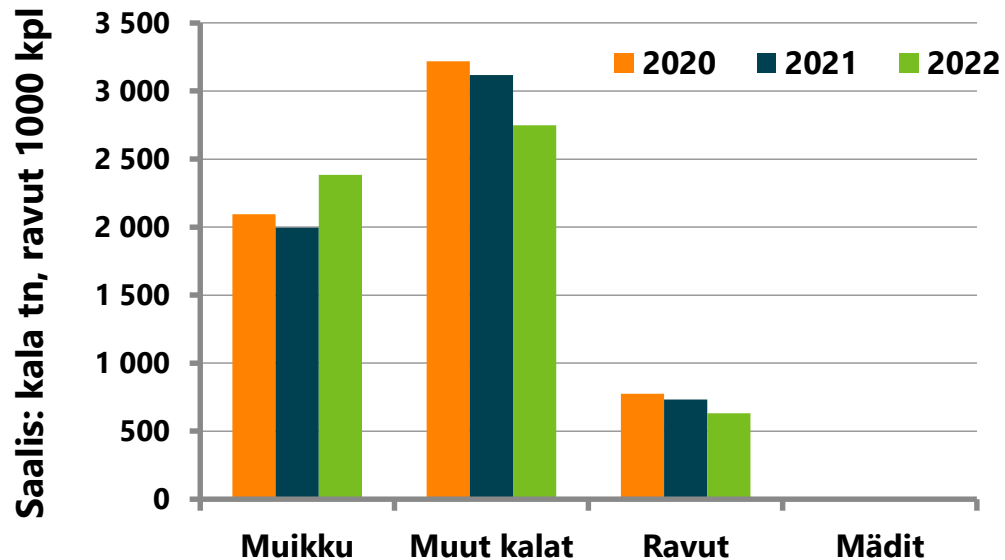
Hintakehitys edelliseen vuoteen verrattuna rannikkokalastuksessa

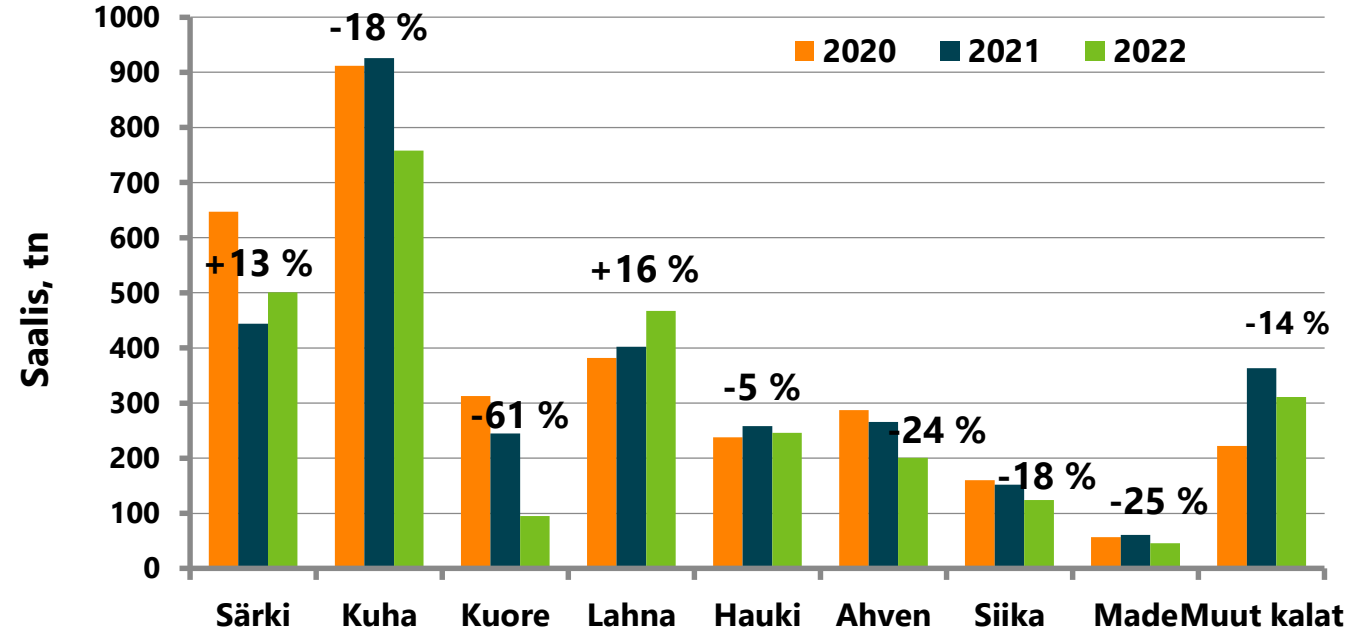
- 2 = Laskivat huomattavasti (yli 20%)
- 1 = Laskivat jonkin verran
- 0 = Pysyivät samana
- 1 = Nousivat jonkin verran
- 2 = Nousivat selvästi (yli 20 %)

Sisävesiltä enemmän muikkua, vähemmän muuta kalaa ja rapuja vuonna 2022

Sisävesikalastuksen saaliit

Sisävesikalastuksen muut saalislajit kuin muikku

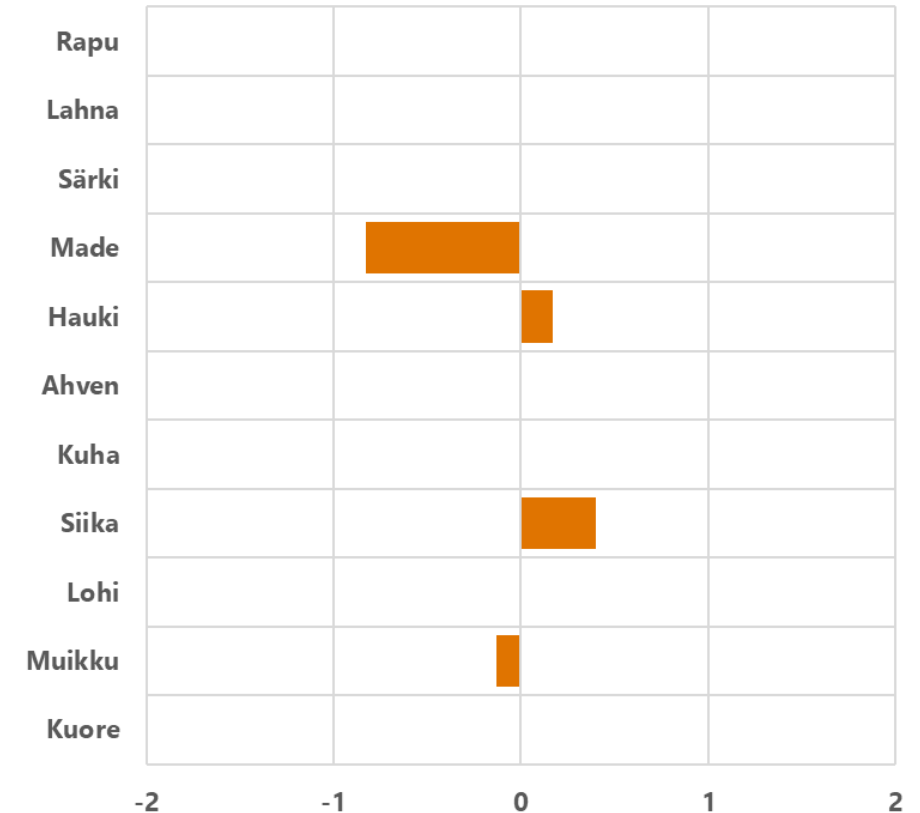
- Saalis 5,1 milj. kg ha 0,6 milj rapia
- Saaliin arvo 15,9 milj. €
- Kalojen arvo nousi 4 %, rapujen arvo laski 17 %

- Särkikaloissa nousua, muiden saalis väheni

Olosuhdekyselyn keskeiset havainnot sisävesiltä

- Pyyntikausi 2023 todettiin yleisesti olleen edellisvuotta heikompi muikun, siian ja kuhan osalta, ja muitten lajien osalta lähinnä edellisvuoden kaltainen.
- Siikakantojen tilan arvioitiin kehittyneen huonompaan suuntaan. Haukikantojen arvioitiin kohentuneen joissakin tapauksissa.
- Sisävesien kalastajahinnat todettiin suurimmaksi osin säilyneen edellisvuoden tasolla, madetta lukuun ottamatta. Sen hinta laskenut ja kysyntä heikentynyt. Hauen kysynnässä joillakin alueilla piristymistä.
- Kalastukseen liittyvät kustannukset olivat pääosin nousseet

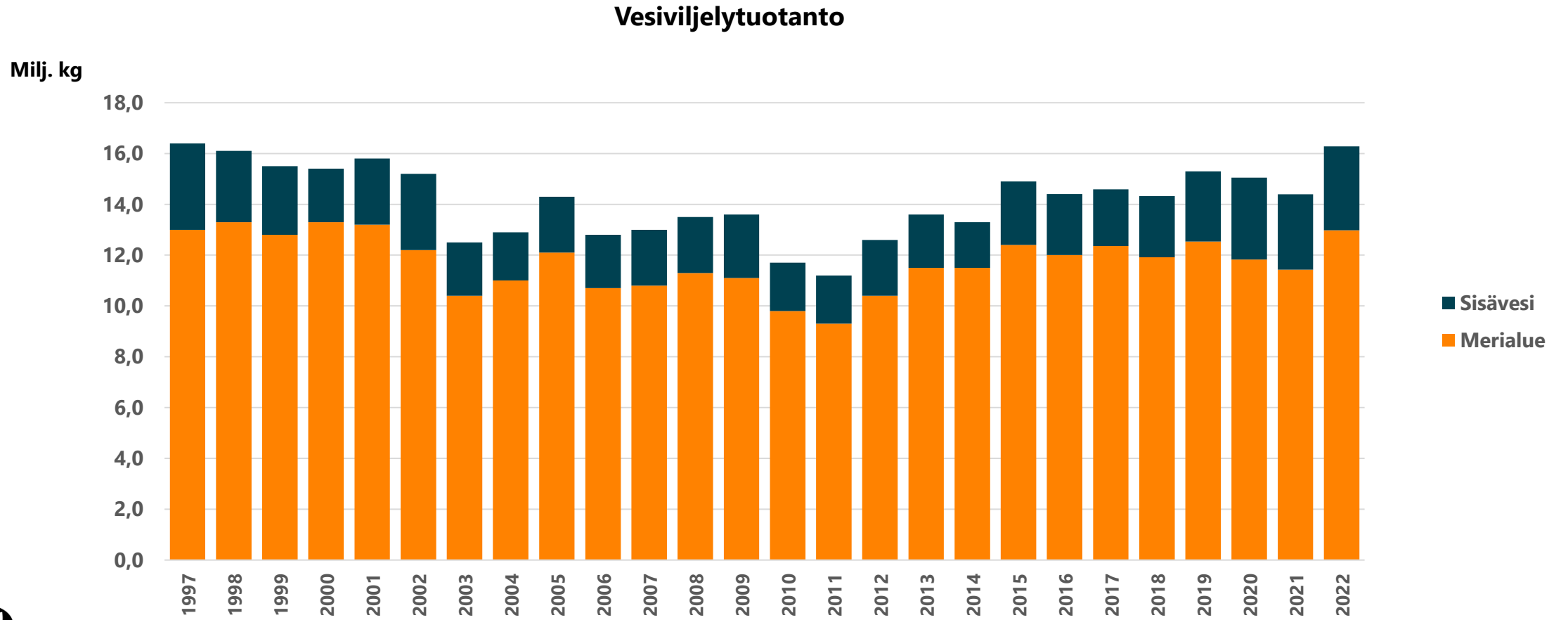
Hintakehitys edelliseen vuoteen verrattuna sisävesillä

- 2 = Laskivat huomattavasti (yli 20%)
 - 1 = Laskivat jonkin verran
 0 = Pysyivät samana
 1 = Nousivat jonkin verran
 2 = Nousivat selvästi (yli 20%)

Vesiviljely

Vesiviljelytuotanto hienoisessa kasvussa

Vesiviljelyn kasvava tuotantopotentiaali

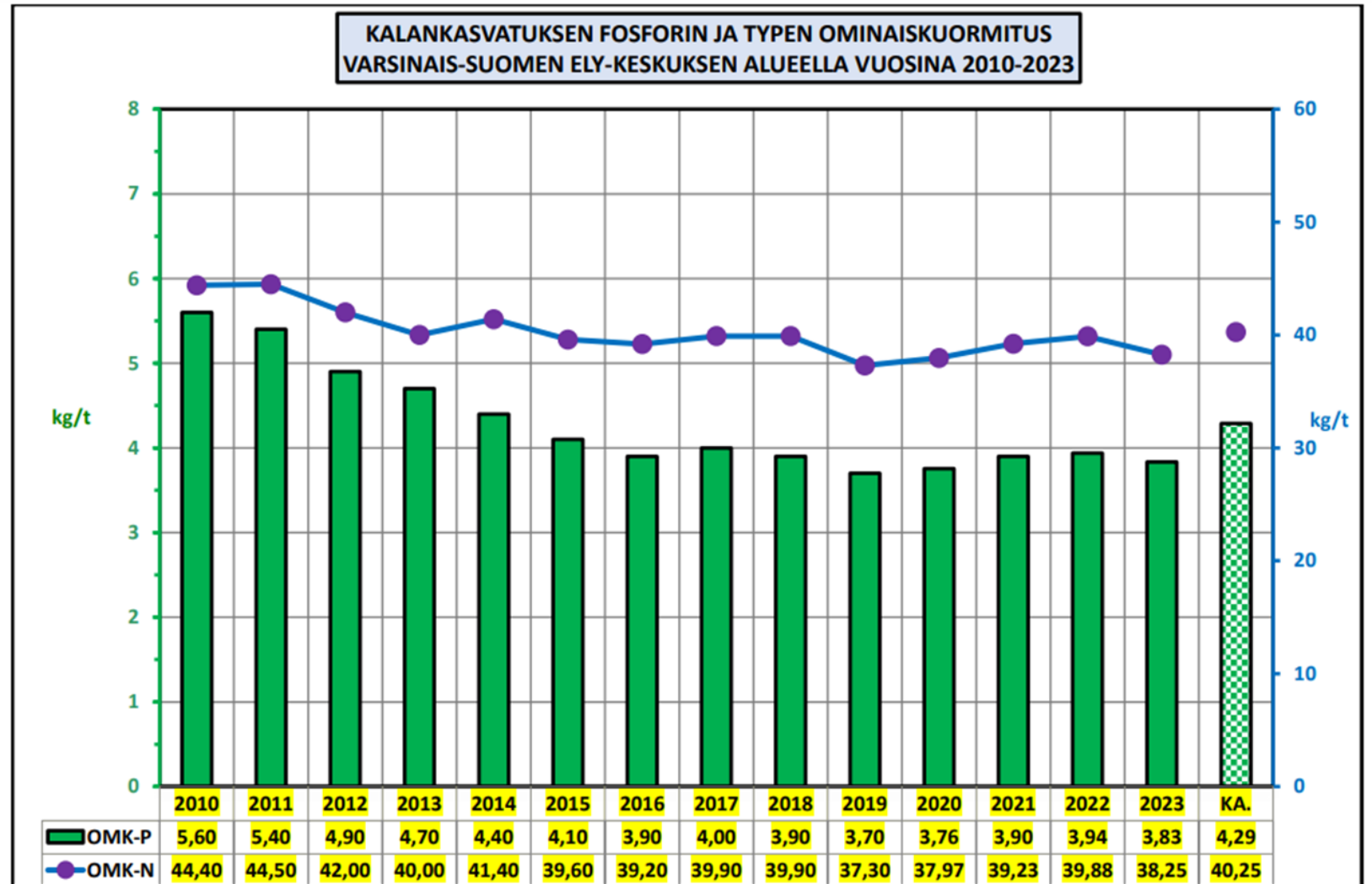
Manner-Suomen ruokakalankasvatuslaitoksille myönnetyt ympäristöluvat 2015 - 2023

Verkkokassilaitokset merellä	+ 3 500 t
Perinteiset sisävesilaitokset	+ 260 t
<u>Kiertovesilaitokset</u>	<u>+ 6 700 t</u>
Päätösperusteinen kapasiteettimuutos	+ 10 460 t

Ravinteiden ominaiskuormituksen kehitys

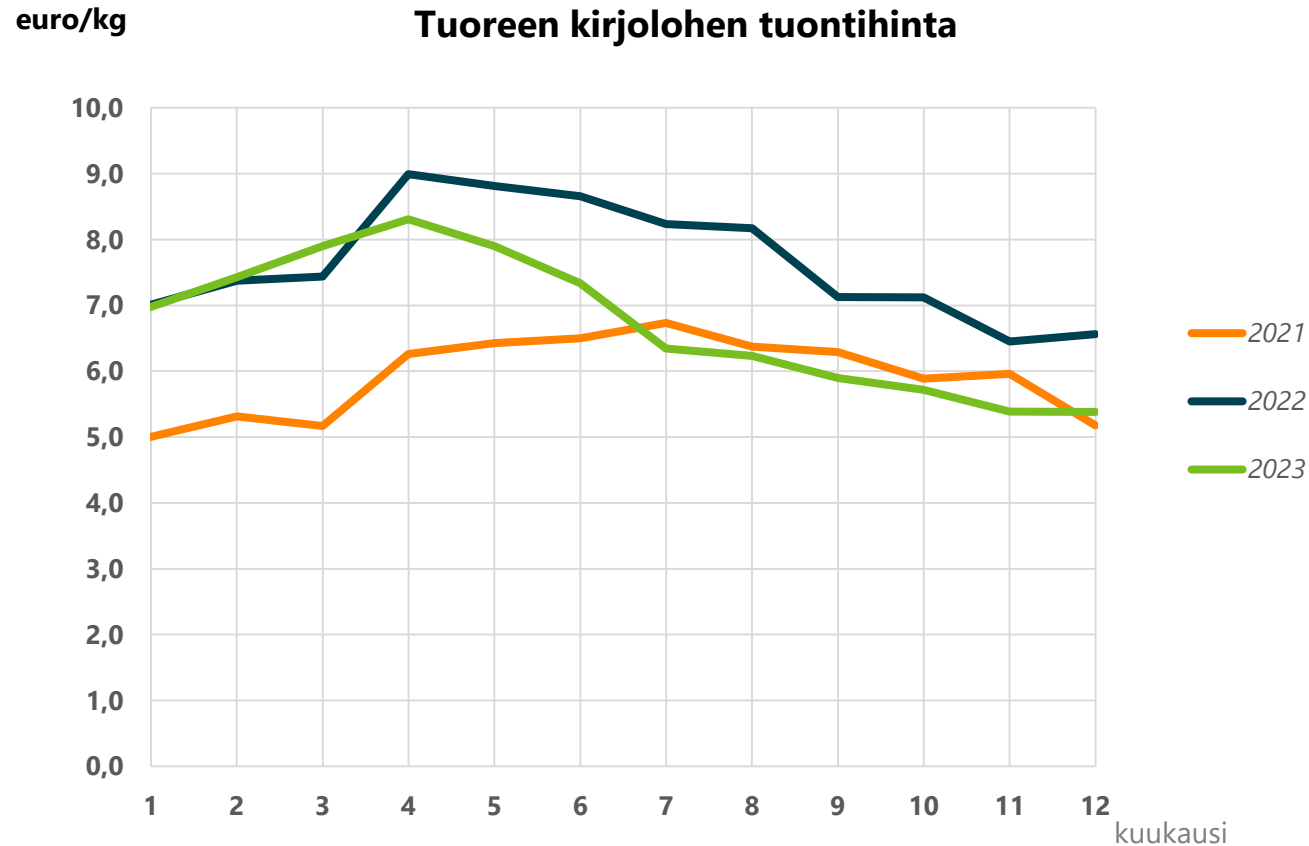
Laitosten määrä vähentynyt viidenneksen ja tuotanto kasvanut kolmanneksen (runsas miljoona kiloa) Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueella vuodesta 2010

Fosforikuormitus vähentynyt ja typpikuormitus noussut noin viidenneksen vuodesta 2010

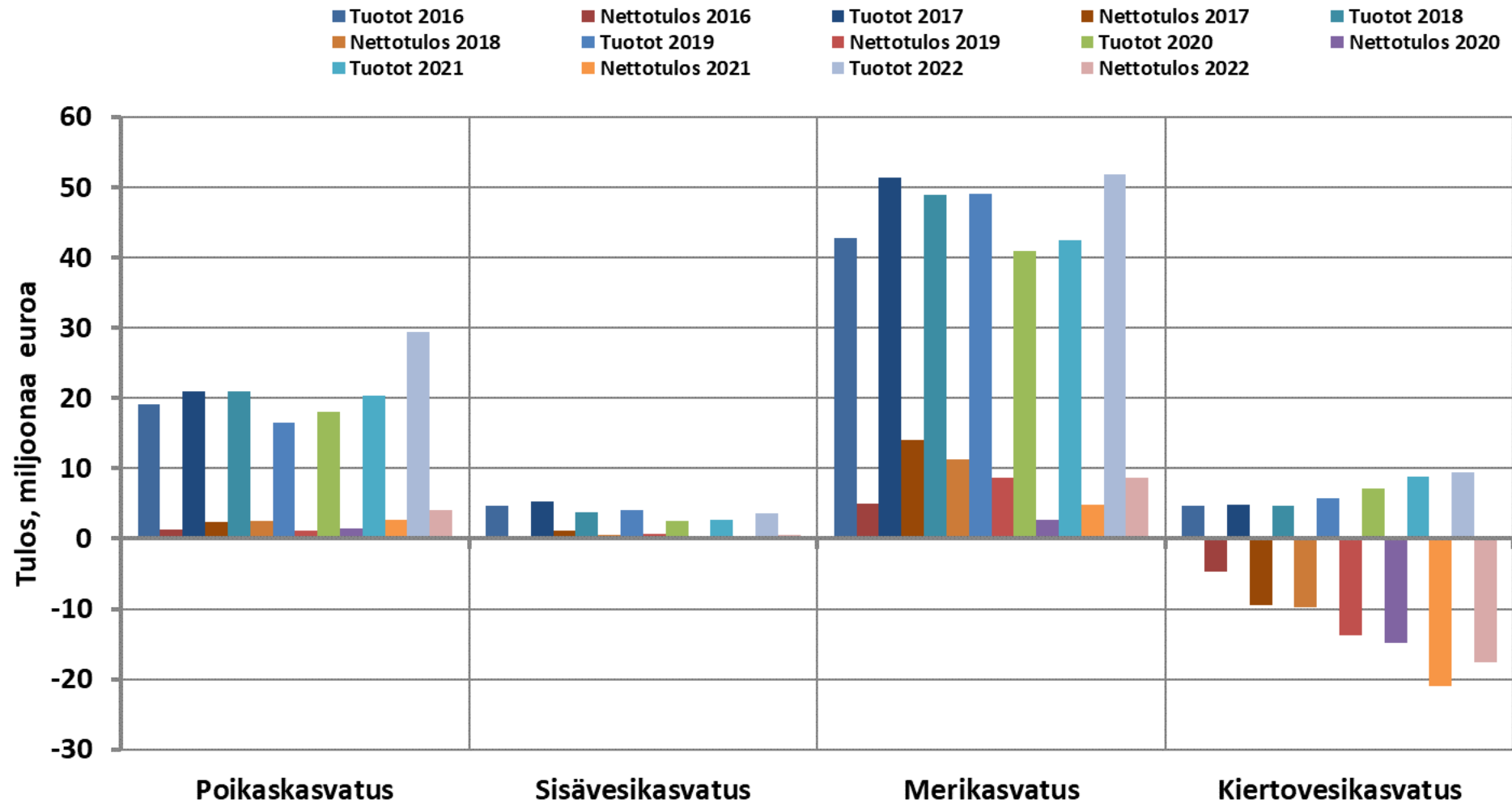

Kirjoloheen tuontihinta laski vuonna 2023

- Tuoreen kirjoloheen vientihinta lähti keväällä 2023 laskuun.
- Hinnat syksyllä 20 % alempana kuin vuonna 2022.

Tuotantomuotojen erot kannattavuudessa isot

Olosuhdekyselyn keskeiset havainnot - Vesiviljelyn luonnonoloista

- Lämmin kesä rajoitti ruokintaa ja lisäkasvua jäi saavuttamatta. Loppusyksyllä vedet viilenivät nopeasti ja kasvatuskausi jäi lyhyeksi. Kovat tuulet vaikeuttivat ruokintalaitteiden täyttöä. Aikainen kova pakkastalvi vaikeutti kalan siirtoja aiheuttaen kalakuolemia ja kasvatustappioita. Jäiden muodostuminen alkutalvesta hankaloitti perkuiden aloittamista.
- Kalatautien suhteen ei ollut suuremmin ongelmia
- Hylkeiden aiheuttamien vahinkojen katsottiin lisääntyneen

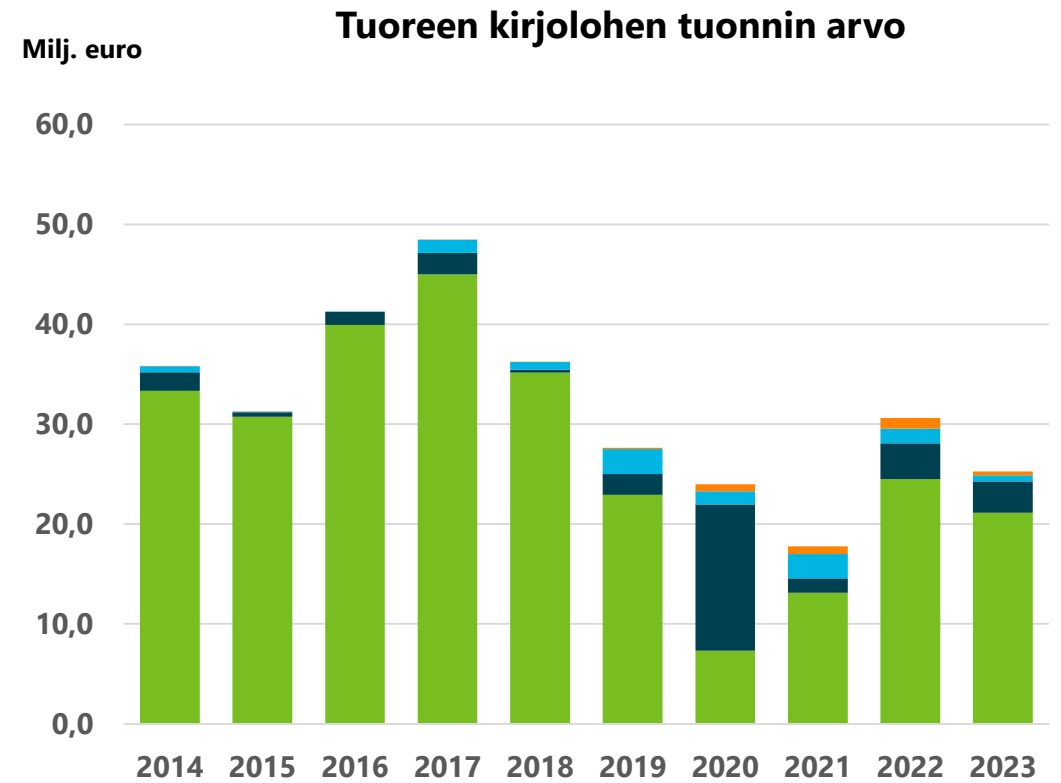
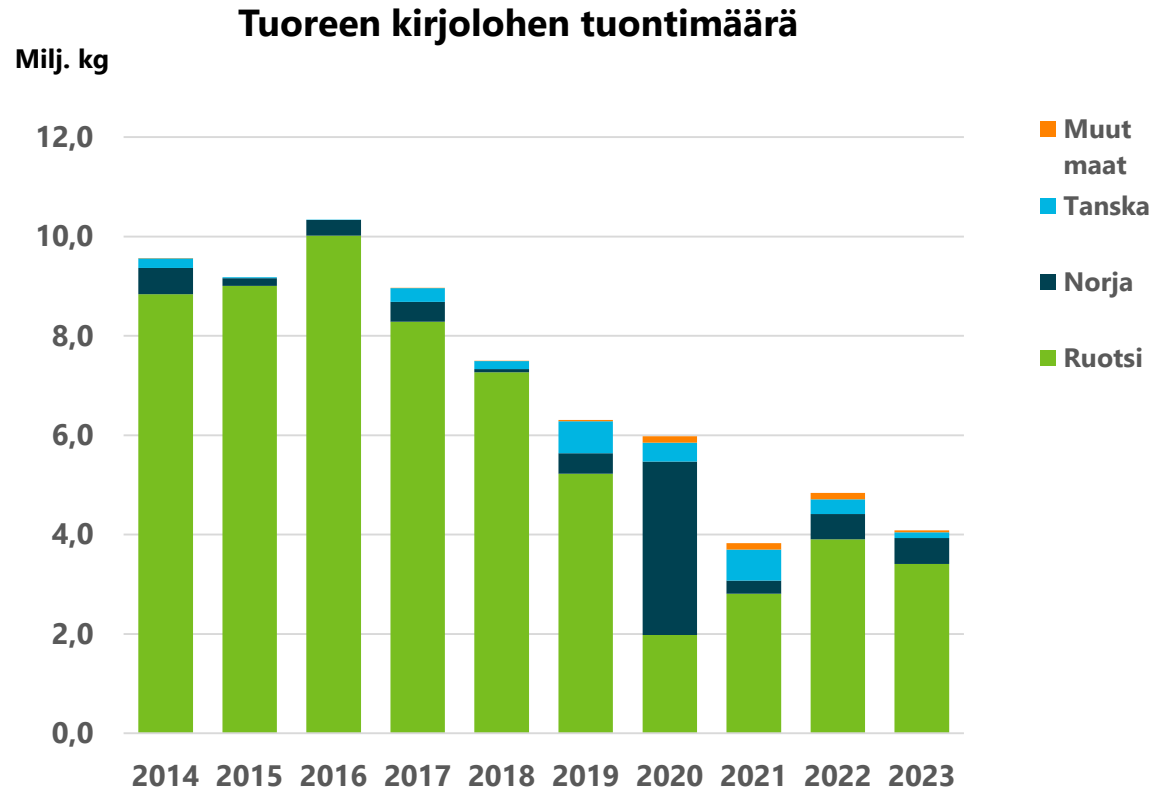
Olosuhdekyselyn keskeiset havainnot – vesiviljelyn taloudesta

- Kasvatuskauden kulut kasvoivat, eikä niitä teuraskalan myynnillä pystytty kompensoimaan. Poikas-, energia-, rehu-, ja tarvikekustannusten nousivat.
- Osa yrityksistä pystyi tehostamaan tuotantoaan ja kompensoimaan kustannusten nousua, sekä tehtyjä investointeja.
- Vuoden 2022 kirjolohen korkea markkinahinta heijastui vuodelle 2023. Kirjolohen kysyntä väheni suurkeittiöiden siirtyessä muihin kalalajeihin. Kuluttajien ostokäyttäytyminen vähensi kysyntää → Korkean jalostusasteen tuotteiden menekki heikkeni.

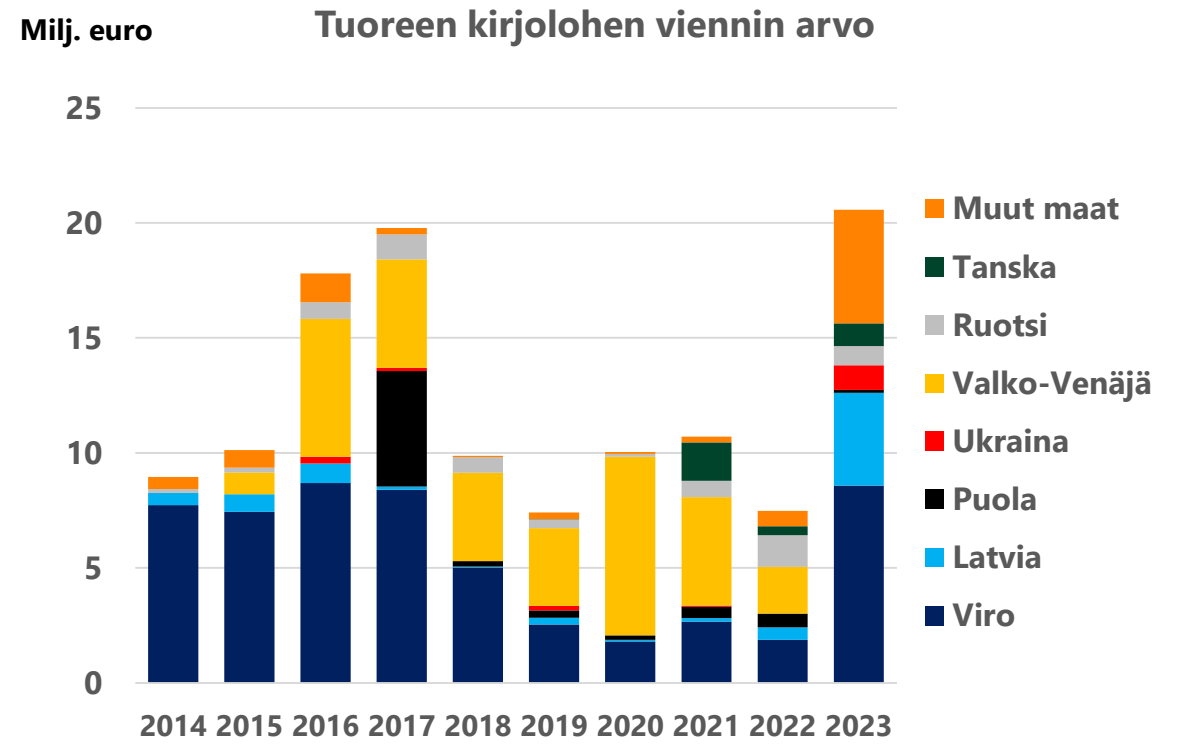
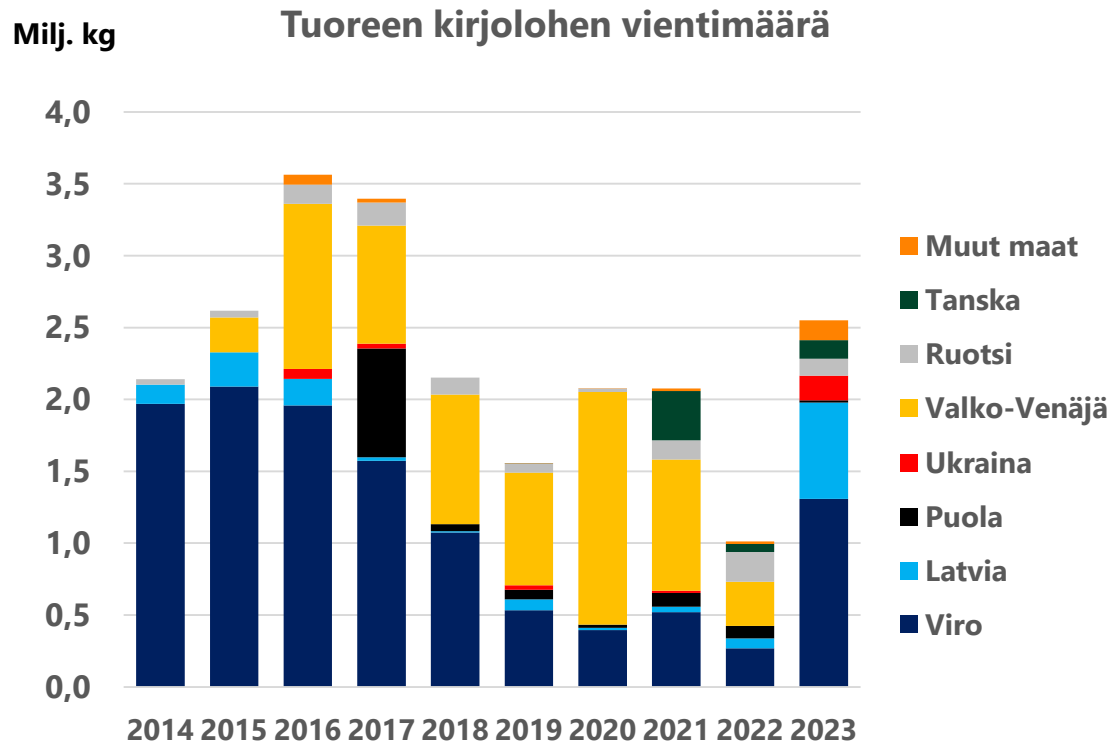
Olosuhdekyselyn keskeiset havainnot – RAS-kasvatuksesta

- Ei merkittäviä muutoksia edellisiin vuosiin verrattuna
- Yhdellä laitoksella ei tuotantoa koko vuonna kalatautisaneerauksen vuoksi
- Uusia RAS hankkeita alalle, joiden investoinnit ja tuotanto eivät kuitenkaan heijastuneet vielä kuluneelle tuotantokaudelle
  - Finforell: Varkauteen uusi yksikkö ja Hatsinan laitokselle uusi halli
  - RasFish: Kokonaan uusi laitos, josta kalaa mereen viime marraskuussa

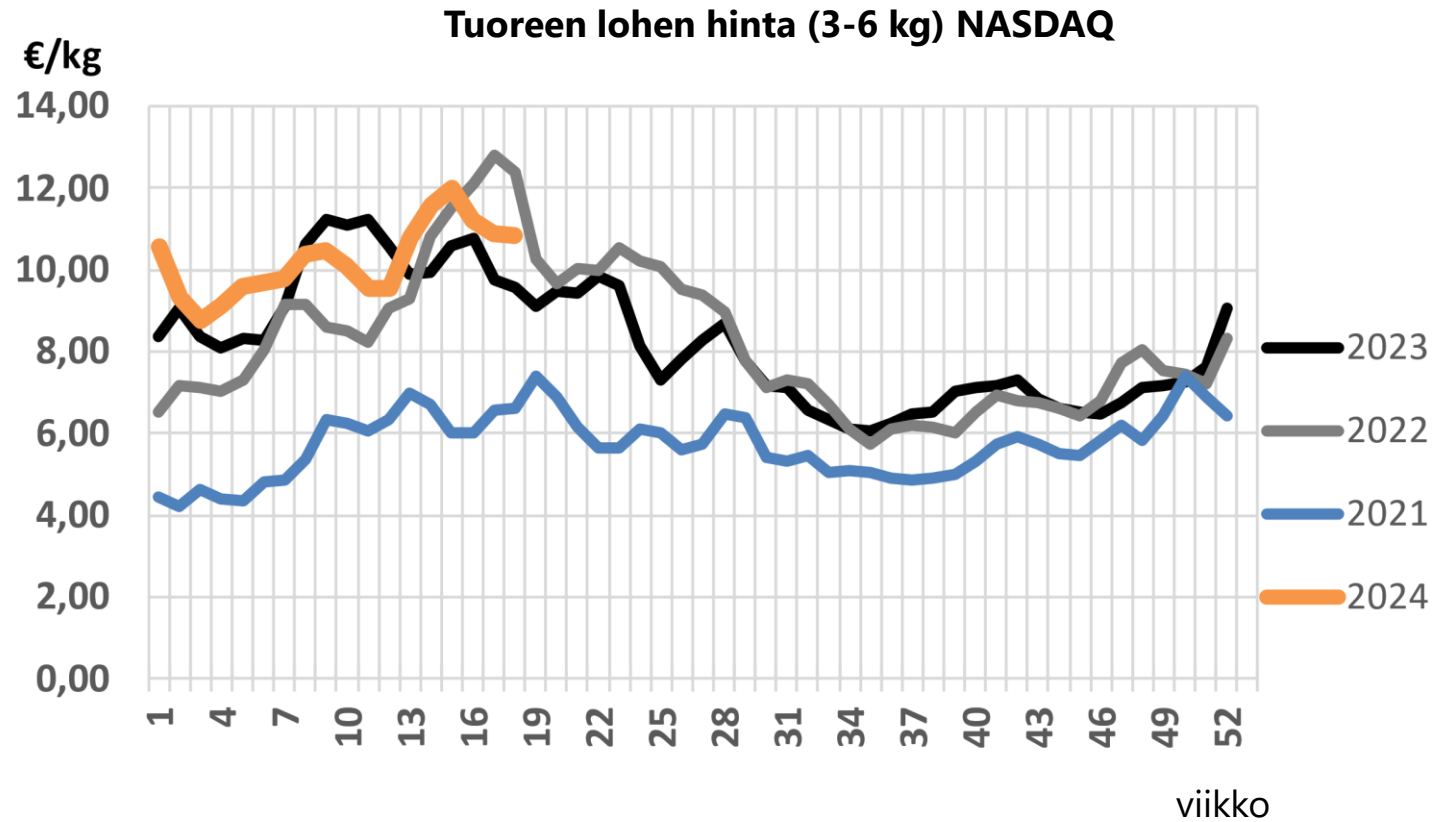
Kirjolohta tuotiin neljä miljoonaa kiloa

Kirjoloihen vienti elpyi ja monipuolistui

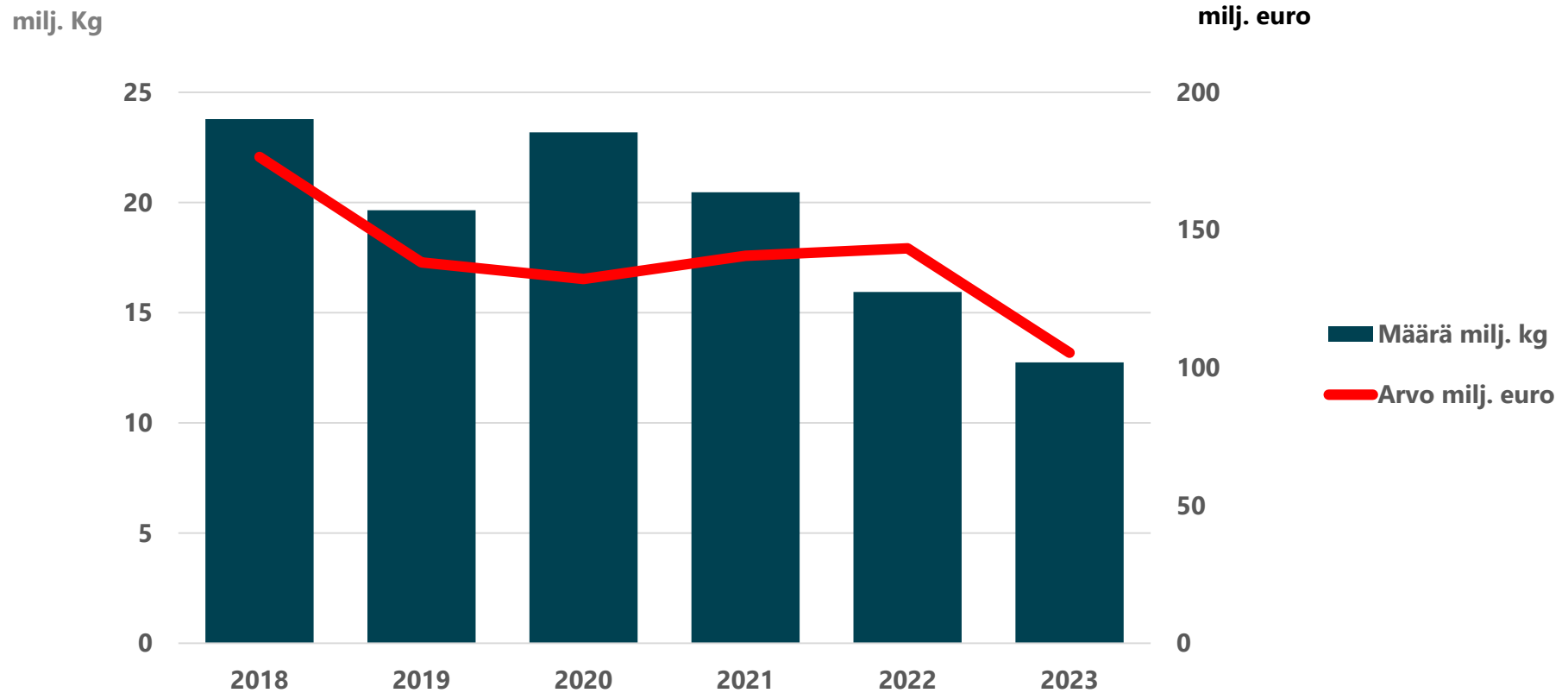

Norjan lohen maailmanmarkkinahinta korkea

Tuoreen peratun lohen tuonti romahtanut

Kotimarkkinat eivät vedä

- Supistuvien markkinoiden kilpailutilanne
- Jalostuksen keskittyminen ja tuotantoketjujen integraatio jatkuu
- Kallis lohi vaikeuttaa jalostusta ja kauppaa
- Lohen hinta määrittää myös kotimaisen kirjolohen hintoja
- Kaupan kalakampanjat edelleen vähäisiä
- Silakkakiintiön supistuminen ja korkea kalajauhon ja –öljyn kysyntä nostanut hintoja teollisuudessa ja kaupassa

Taantumaa myös kalan maailmanmarkkinoilla

- Kansainvälisen kalakaupan kasvu taittumassa. Kaupan arvo ja määrä laskivat 2023.
- Yleinen hintojen nousu ja taloudellinen epävarmuus ovat heijastuneet kalamarkkinoihin.
- Kalajauhon ja –öljyn hinnat nousseet El Nino –sääilmiön takia. Vaikutukset pienenevät 2024.
- Biologiset ongelmat vaikeuttaneet lohen tuotantoa Norjassa ja Chilessä
- Lohen epävarmat tuotantoennusteet vuodelle 2024. Lohen epävarma hintakehitys

2. EMKVR-ohjelman toteutumisen arviointi

Rahoitusohjelman täytäntöönpano

2022

- Ensimmäisinä avattiin investointitoimet, kalaleader-ryhmien toimintaraha sekä kalastuksen valvonta ja tiedonkeruu

2023

- Haku kalatuotteiden ympäristösertifioitiin
- Kalastuksen, vesiviljelyn ja kalanjalostuksen yrityslähtöiset kehittämishankkeet jatkuvaan hakuun
- Määräaikaiset hakumenettelyt kalasatamiin ja purkupaikkoihin 2023 ja 2024

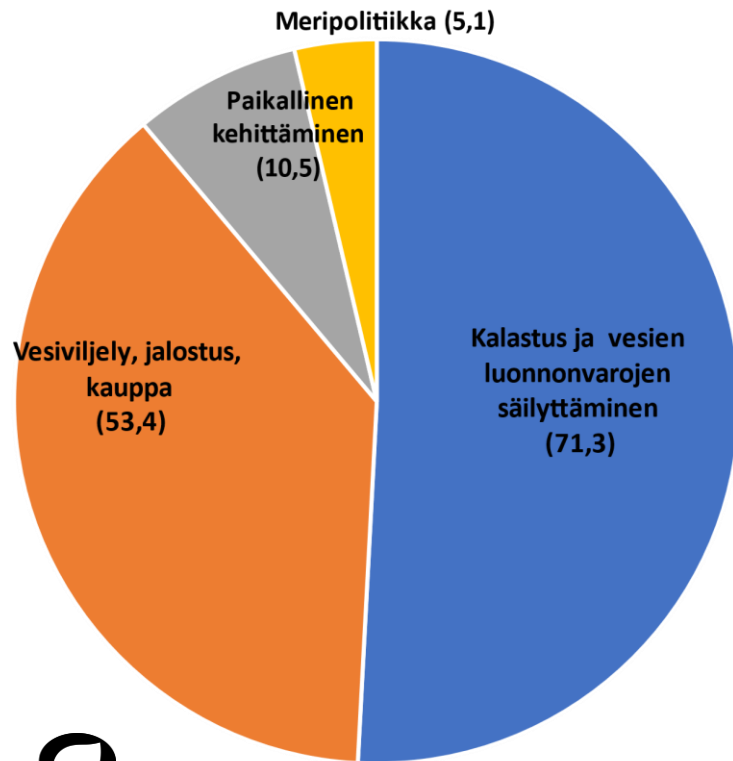
2024

- Meriosaamisen määräaikainen haku
- Päivitetty suunnitelma tulevista määräaikaisista hauista
- Investointihankkeiden tukitasoihin muutoksia rahoituksen suuren kysynnän vuoksi

EMKVR-varojen käyttö 5.6.2024 mennessä

Käytetty kehyksestä 5.6.2024

Kehys 140 miljoonaa euroa

EU:n painopiste	Milj. €	Hankkeita, kpl	Käytetty
Kalastus ja luonnonvarat	15,6	394	22 %
Vesiviljely, jalostus ja kauppa	11,0	104	21 %
Paikallinen kehittäminen	4,3	72	41 %
<u>Meripolitiikka</u>	<u>2,6</u>	<u>7</u>	<u>51 %</u>
Yhteensä	33,5	577	24 %

Erytystavoite	Milj. €	Hankkeita, kpl	Käytetty
1.1 Kalastustoiminnan vahvistus	5,4	270	23 %
1.2 Energiatehokkuuden lisäys	0,1	19	7 %
1.3 Kalastustoiminnan lopettaminen	0,0	0	0 %
1.4 Valvonta ja tiedonkeruu	7,9	8	23 %
1.6 Vesiympäristön suojele/ennallistus	2,2	97	17 %
2.1 Vesiviljely	6,4	69	22 %
<u>2.2 Kauppa, laatu, lisäarvo ja jalostus</u>	<u>4,6</u>	<u>35</u>	<u>19 %</u>
Yhteensä	26,6	498	21 %

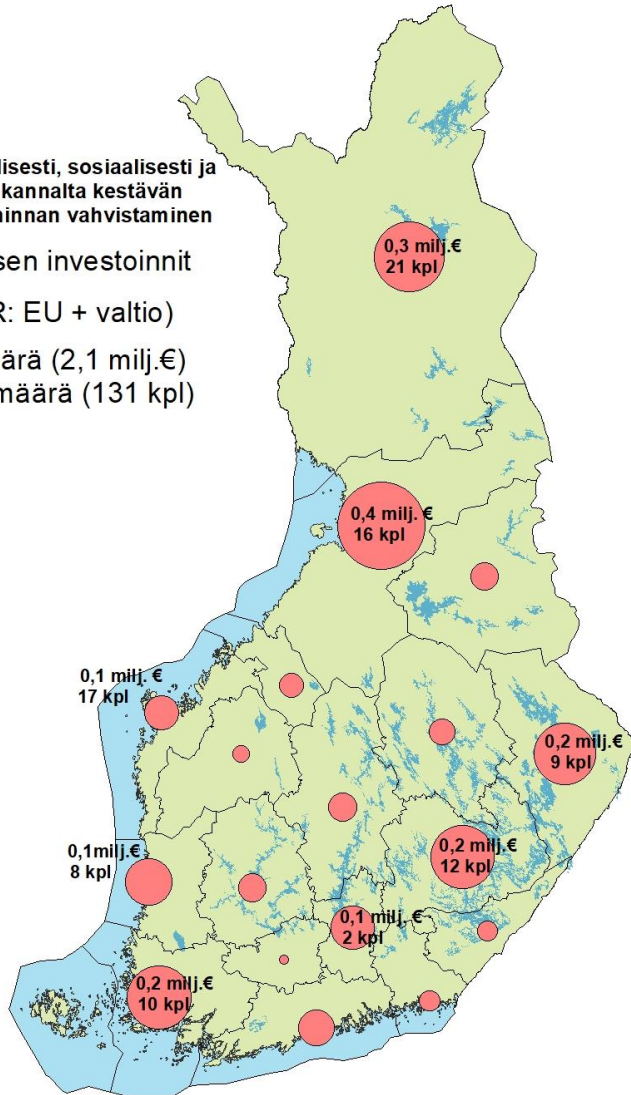
EMKVR-varojen keskeisimmät käyttökohteet

- Tiedonkeruu
- Kehittämisohjelmat
- Valvonnan ja hallinnon järjestäminen
- Leadertoiminta
- Isot vesiviljelyinvestoinnit
  - Esim. Finnforel Oy, Laitakarin Kala Oy, RAS Fish Oy
- Kalanjalostuksen investoinnit
  - Esim. Ab Salmonfarm Oy, Hailia Nordic Oy

Investoinnit alueittain

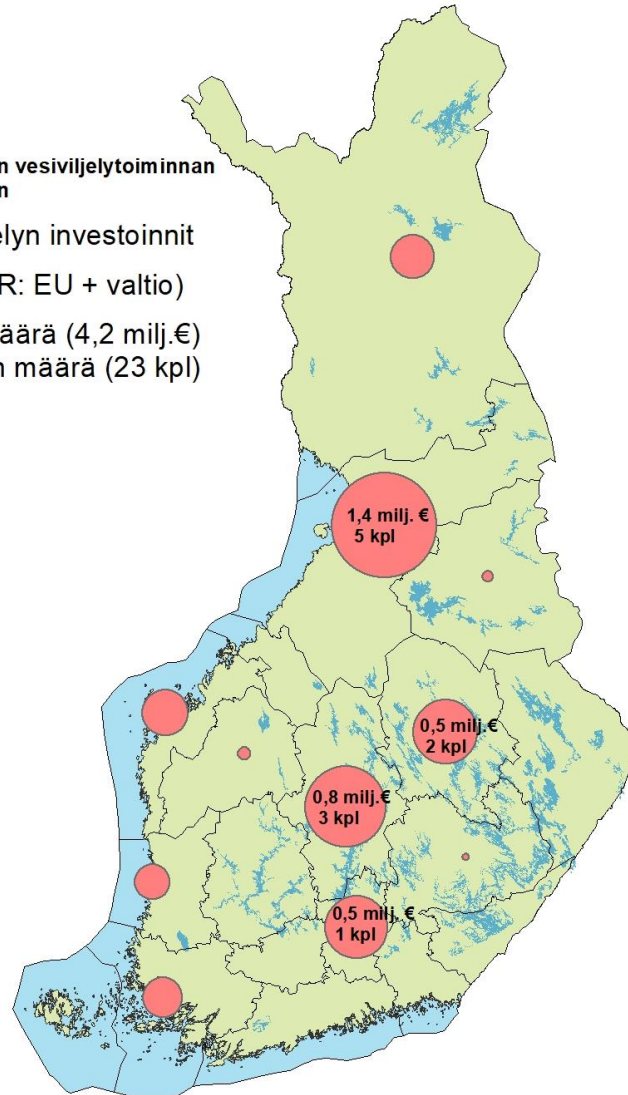
1.1 Taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävän kalastustoiminnan vahvistaminen

Kalastuksen investoinnit
(EMKVR: EU + valtio)
Tuen määrä (2,1 milj.€)
Saajien määrä (131 kpl)

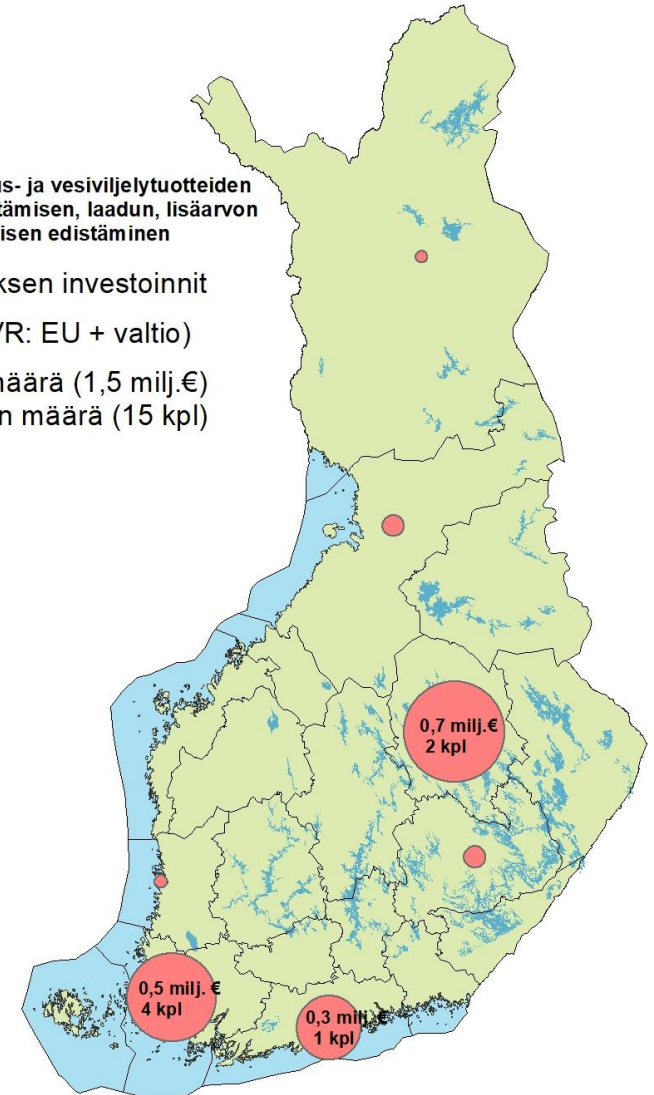
2.1 Kestävän vesiviljelytoiminnan edistäminen

Vesiviljelyn investoinnit
(EMKVR: EU + valtio)
Tuen määrä (4,2 milj.€)
Saajien määrä (23 kpl)

2.2 Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden kaupan pitämisen, laadun, lisäarvon ja jalostamisen edistäminen

Jalostuksen investoinnit
(EMKVR: EU + valtio)
Tuen määrä (1,5 milj.€)
Saajien määrä (15 kpl)

Paikalliset kehittämishankkeet

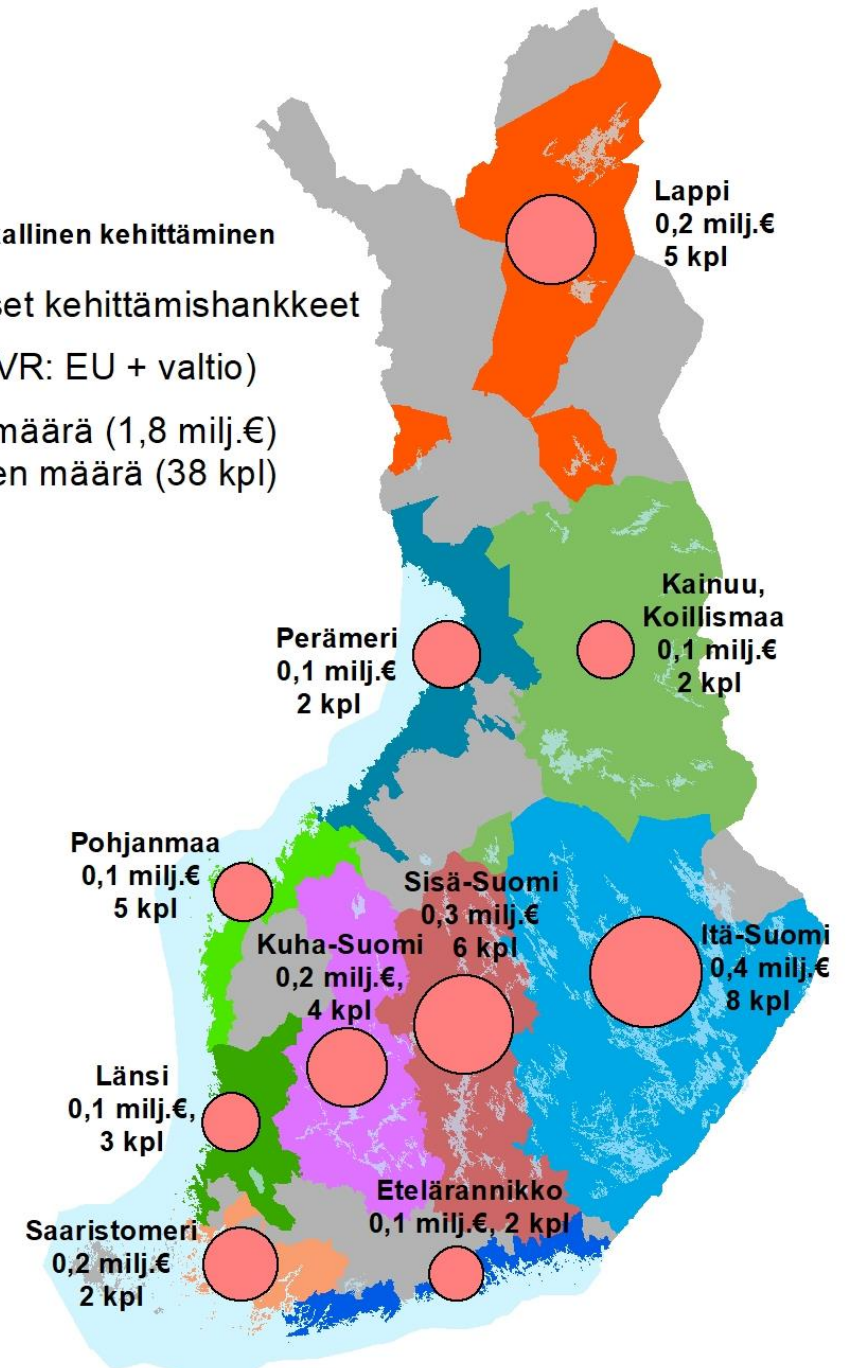
3.1 Paikallinen kehittäminen

Paikalliset kehittämishankkeet

(EMKVR: EU + valtio)

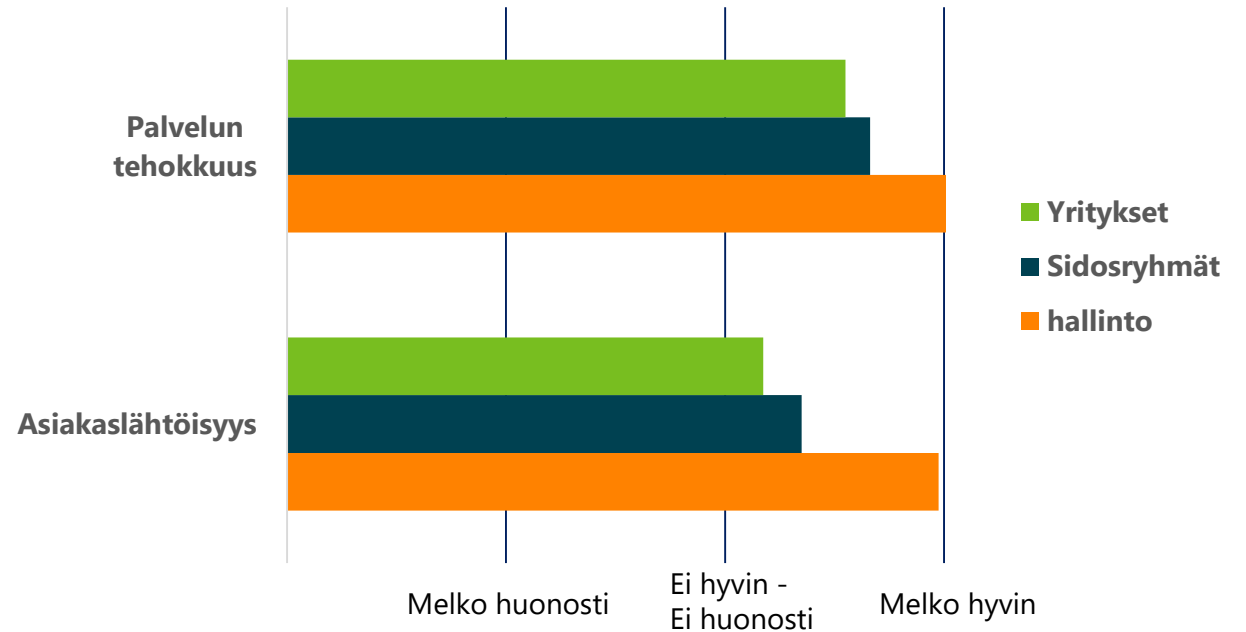
Tuen määrä (1,8 milj.€)

Saajien määrä (38 kpl)

Hallinto suhteellisen tehokasta

- Kalataloushallinto on onnistunut palvelemaan asiakkaitaan tehokkaasti
- Palvelu on ollut myös asiakaslähtöistä. Toimintaa voi kehittää mm. tarjoamalla ohjeita tukien hakemiseen ja helpottamalla sähköistä asiointia

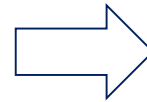

2. Edistämishjelman ja vesiviljelystrategian toteutumisen seuranta

Edistämishjelman keskeinen sisältö

Tavoitteet

1. Kalan kulutuksen kasvu ravitsemussuositusten tasolle perustuen pääosin kotimaiseen kalaan
2. Viennin lisääminen ja kalatuotteiden kauppavajeen pienentäminen

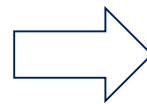

Muutokset

Silakan ja vajaasti hyödynnettyjen kalojen käyttö viisinkertaistuisi

Muun kotimaisen pyydetyn kalan elintarvikekäyttö kaksinkertaistuisi

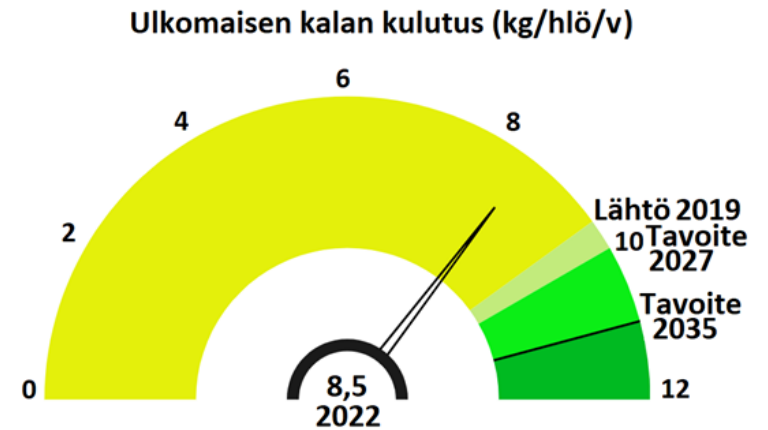
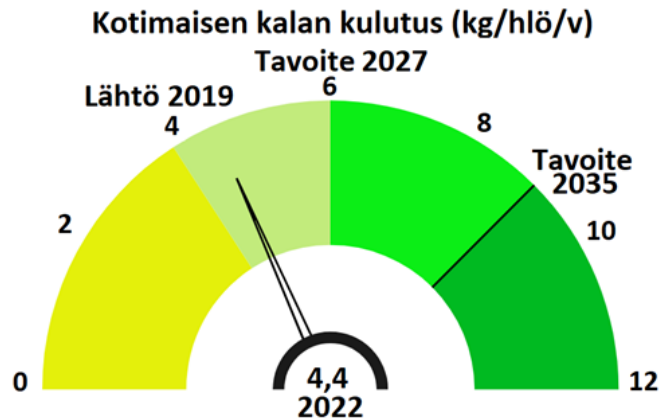
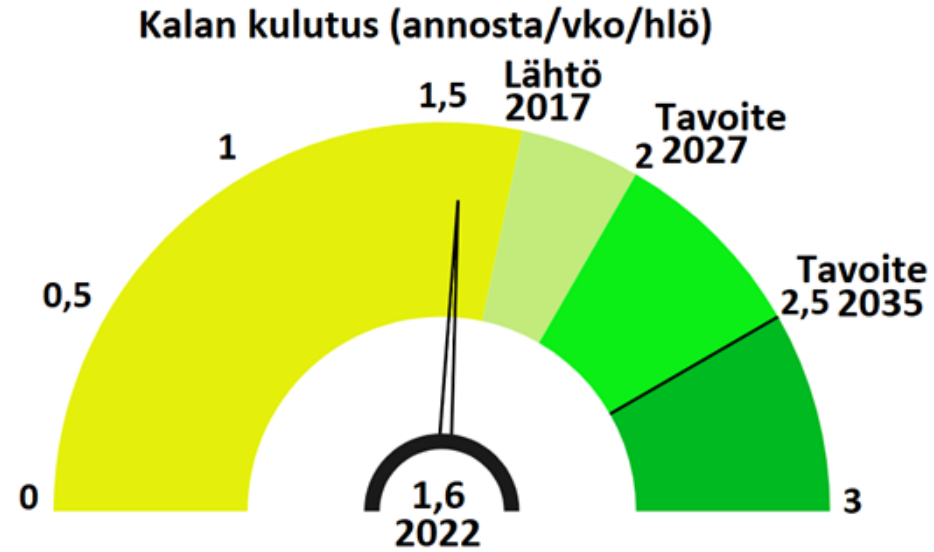
Kalanviljelytuotanto kolminkertaistuisi

Pyydetyn kalan ja lohikalatuotteiden vienti kasvaisi

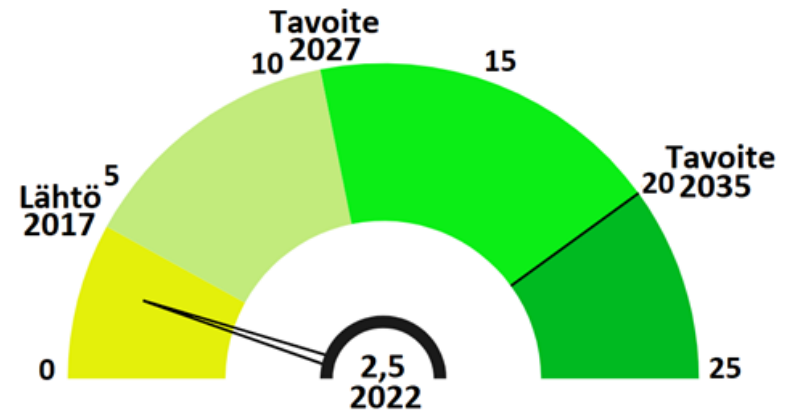
Kalaraaka-aineen vienti lisääntyisi

Kalan kulutuksen muutokset

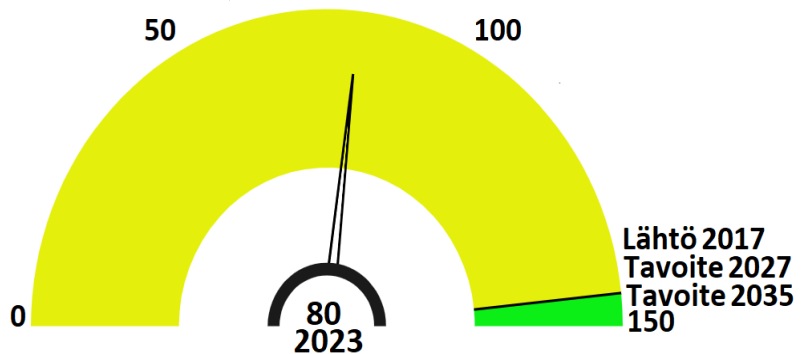

Silakan ja kilohailin kalastus ja käyttö

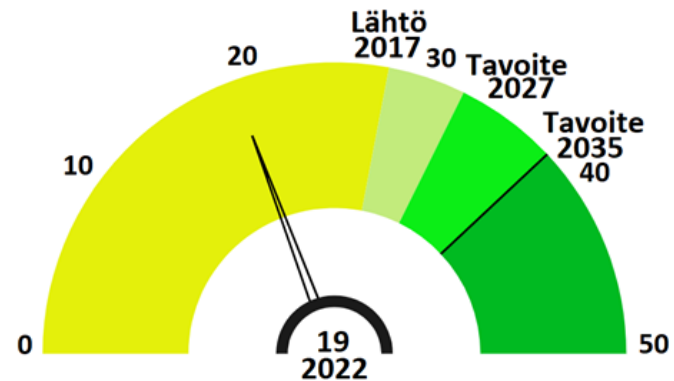
Silakan ja kilohailin käyttö kotimaan elintarvikkeeksi (milj. kg)

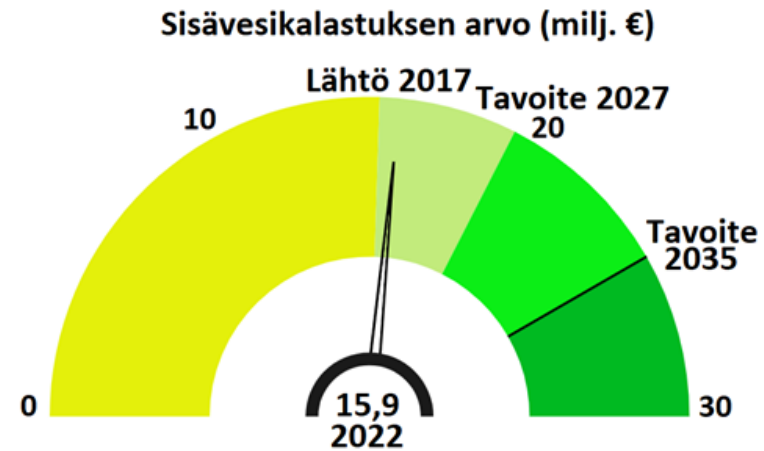
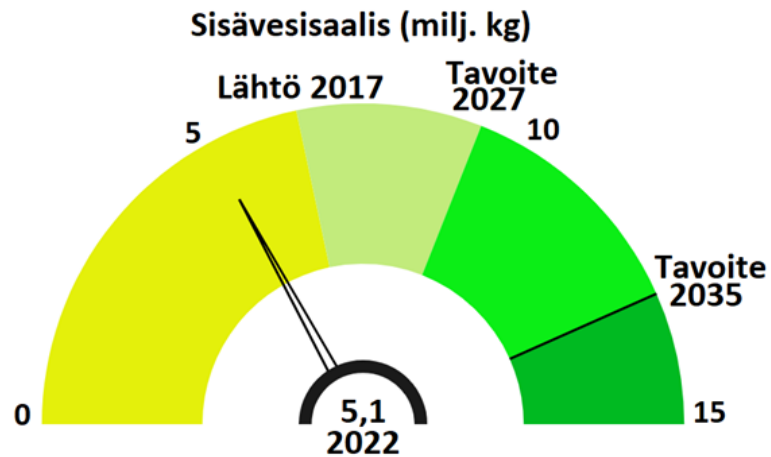
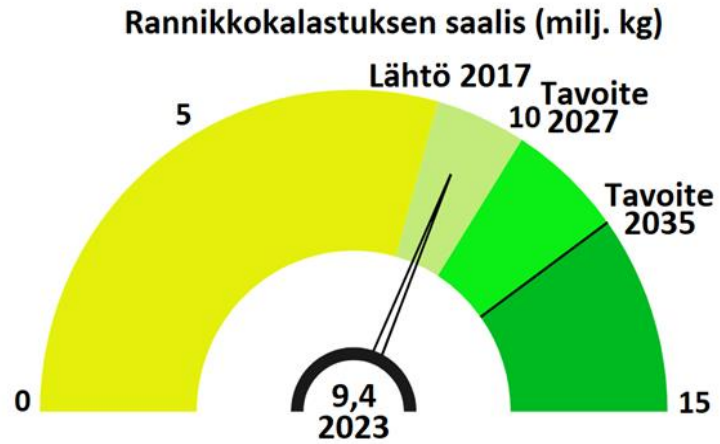
Troolisaalis (milj. kg)

Troolisaaliin arvo (milj. €)

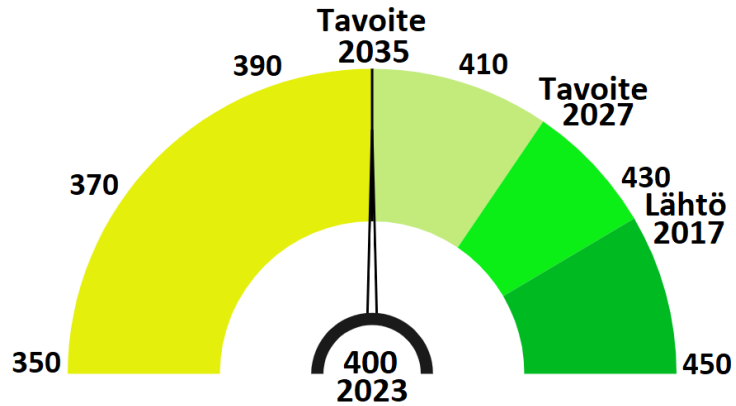

Rannikko- ja sisävesikalastuksen muutos

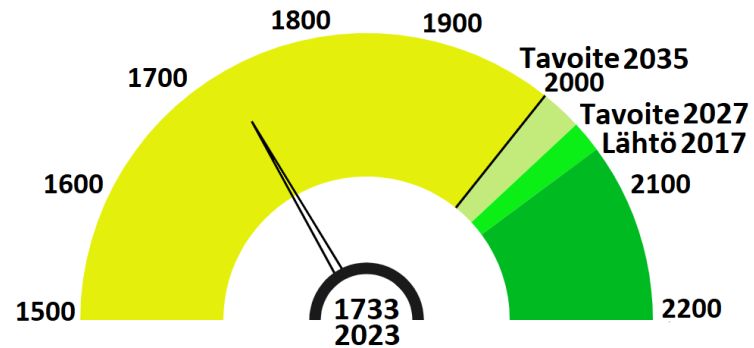

Kalastajien määrän kehitys

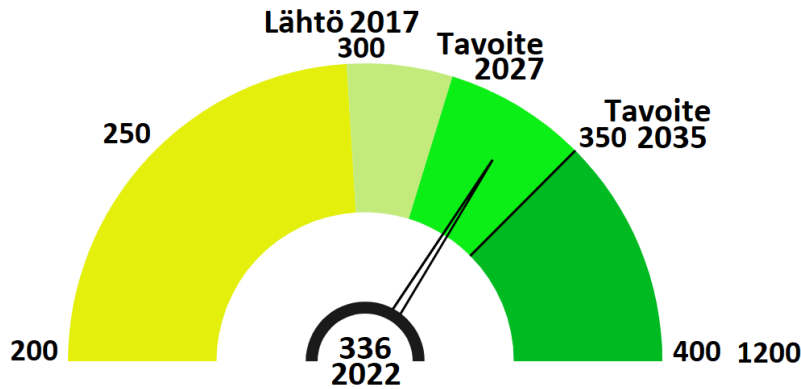
Merialueen kalastajien määrä (I-ryhmä)

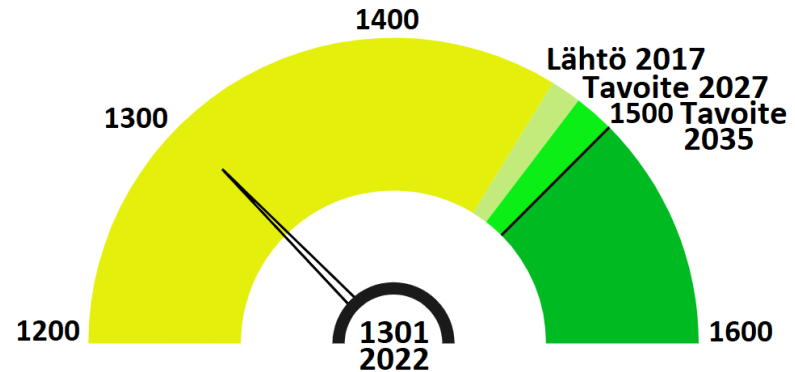
Merialueen kalastajien määrä (II-ryhmä)

Sisävesien kalastajien määrä (I-ryhmä)

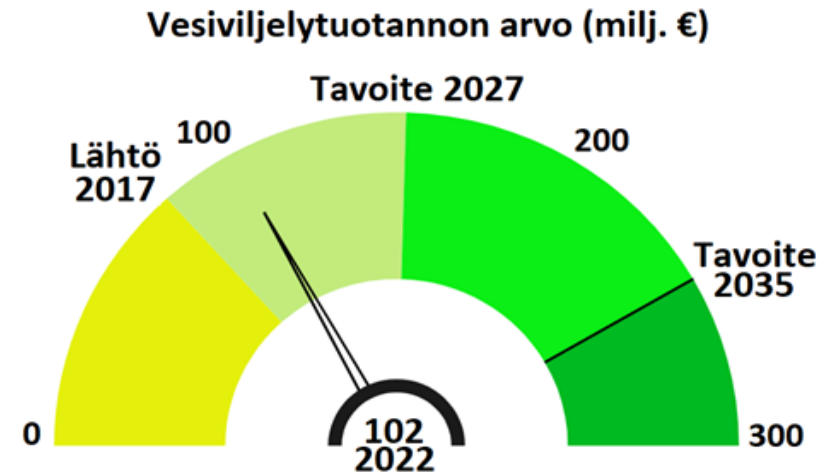
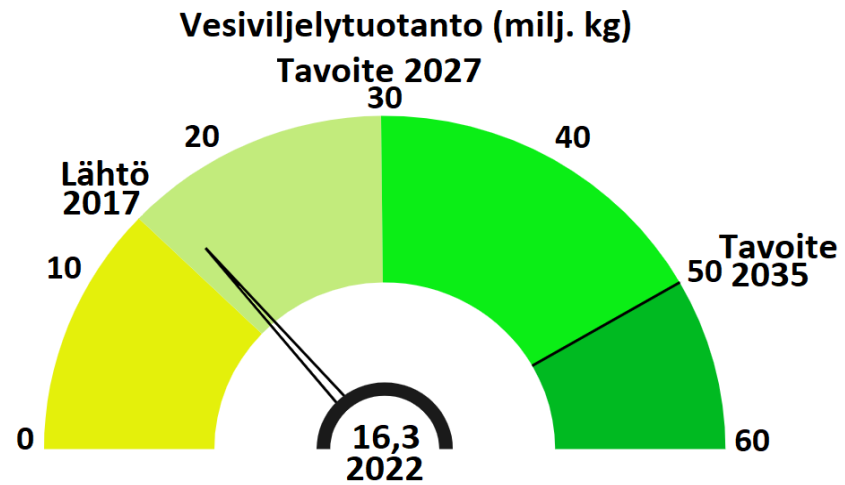

Sisävesien kalastajien määrä (II-ryhmä)

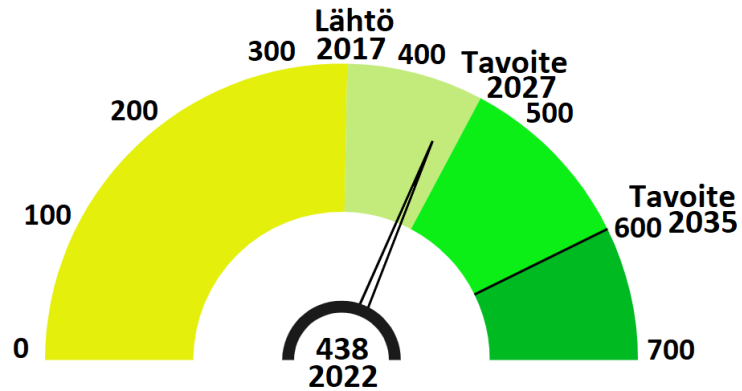

Vesiviljelyn muutos

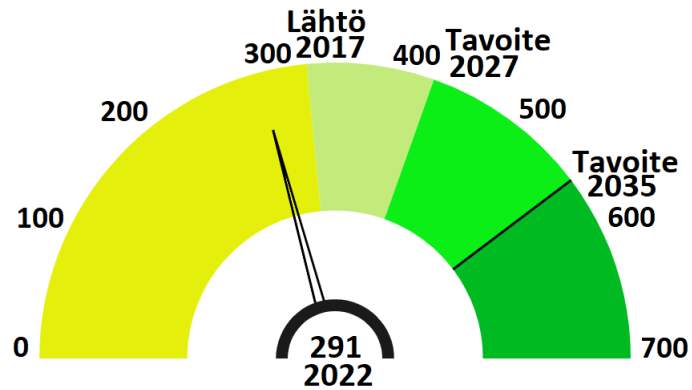

Kalanjalostuksen ja kaupan muutokset

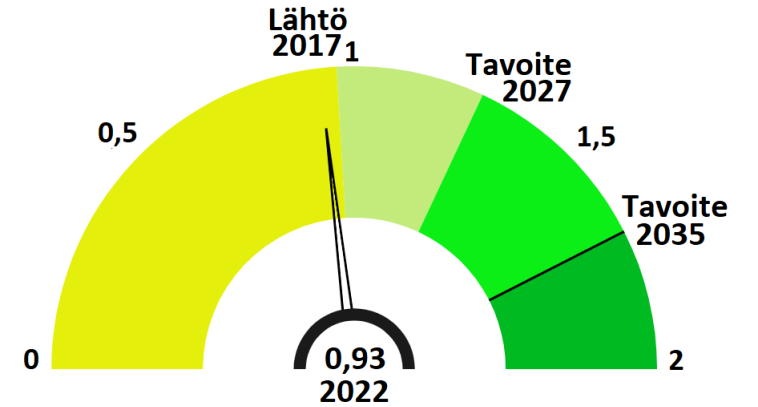
Kalan jalostuksen tuotot (milj. €)

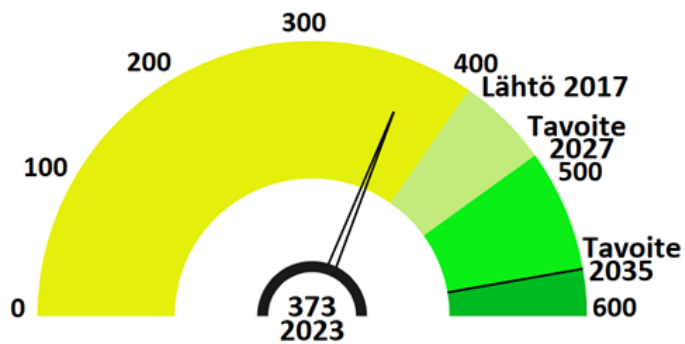
Kalan tukkukaupan tuotot (milj. €)

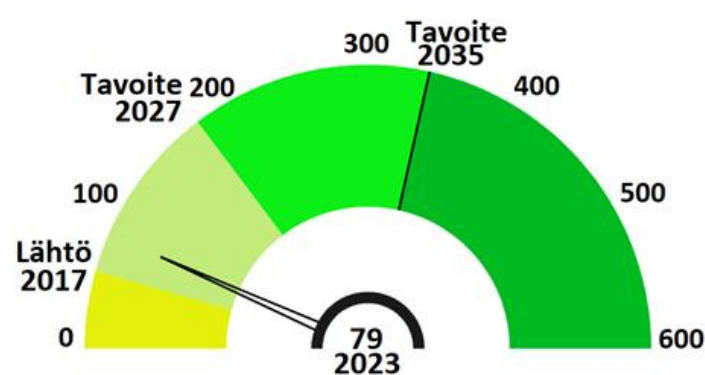
Kalatalouden yritysten arvoindeksi (mrd. €)

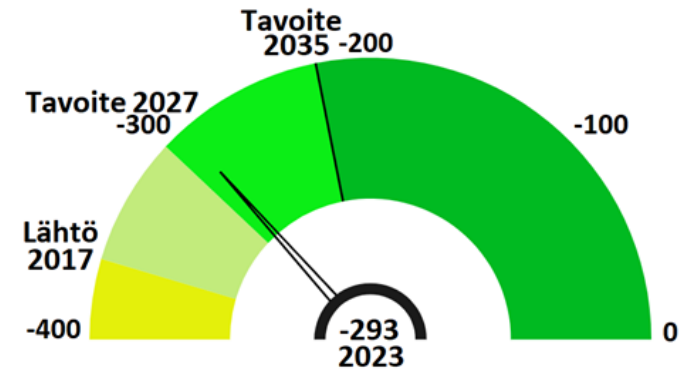
Kalatuotteiden tuonti (milj. €)

Kalatuotteiden vienti (milj.€)

Kalatuotteiden kauppatase (milj. €)

Vesiviljelystrategian tavoitteet ja vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikutus	2017	2030
Tuotanto, milj. kg	7,4	25
Tuotannon arvo, milj. €	40	146
Vesiviljelyn arvonlisä	15	53
Työllisiä, htv	170	575
Työllisyyden kerrannaisvaikutus, htv	732	2 475
Kasvatetun kalan kotimaisuus aste	28 %	54 %
Kasvatetun kalan kauppataase, milj. €	- 217	- 67
Vesiviljelyn ympäristökuormitus tn	Fosfori 42, Typpi 393	Vesiviljely ei vaaranna vesien ja merenhoidon tavoitteita

Vesiviljelystrategian edistyminen

STRATEGISET VALINNAT

Strateginen valinta 1. Kilpailukykyinen ja kasvuun kannustava toimintaympäristö

Mittari	Tavoite ja aikataulu	Arvio
Uuden sijainninhjaus-suunnitelman ja merialue-suunnitelman mukaisesti haetut ja ennakoitavat ympäristöluvut	<p>1. Uusi sijainninhjaus-suunnitelma on käytössä viimeistään vuonna 2024.</p> <p>2. Merialueelle haetut uudet luvat ovat uuden sijainninhjaus-suunnitelman mukaisia viimeistään vuodesta 2026 alkaen.</p> <p>3. Merialuesuunnitelmassa tunnistetuille vesiviljelyn potentiaalisille alueille on myönnetty vähintään kaksi ympäristö lupaa vuoteen 2026 mennessä.</p> <p>4. Myönnetyt luvat eivät laskennallisten tuotantomäärien osalta olennaisesti (+/- 20 %) poikkea uuden sijainninhjaussuunnitelman ja vakiintuneen mallinnuksen perusteella tehdyistä hakemuksista.</p>	<p>1. ei vielä arvioitavissa</p> <p>2. ei vielä arvioitavissa</p> <p>3. ei vielä arvioitavissa</p> <p>4. ei vielä arvioitavissa</p>
Päästöperusteiset ja kannustavat ympäristöluvut	<p>1. Päästöperusteisia ympäristölupia myönnetään vuodesta 2022 alkaen verkkoallaslaitoksille ja läpivirtauslaitoksille.</p> <p>2. Päästöperusteiset luvat kannustavat suoraan (kalat ja rehut) ja välilliseen (päästöjen sisältämien ravinteiden sitominen) ominaiskuormituksen pienentämiseen.</p>	<p>1. Perämeri 2017 ja 2021, Saaristomeri 2021 ja 2024.</p> <p>2. ei edistynyt</p>

Vesiviljelystrategian edistyminen

STRATEGISET VALINNAT

Strateginen valinta 1. Kilpailukykyinen ja kasvuun kannustava toimintaympäristö

Mittari	Tavoite ja aikataulu	Arvio
Valtion hallussa olevat vesialueet	1. Valtion vesialueilla olevat vesiviljelyyn hyvin soveltuvat alueet on selvitetty vuoden 2024 loppuun mennessä. 2. Sopimusmallit ja menettelytavat valtion ja kuntien hallinnassa olevien vesialueiden hyödyntämiseksi vesiviljelytuotantoon ovat vakiintuneet.	1. ei vielä arvioitavissa 2. ei vielä arvioitavissa
Vesiviljelyalan kannattavuus	Vesiviljelyalan eri tuotantomuodot ovat pääsääntöisesti kannattavia	Verkkokassi ja perinteiset uomalaitokset kannattavia, ruokakalaa tuottavat kiertovesilaitokset kannattamattomia vuonna 2022
Uudistuminen	Vesiviljelyalan vuosittaiset TKI-panostukset kasvavat ja toimialan TKI-verkosto vahvistuu	Osaaminen ei ole vahvistunut. Heikko panostus koulukseen

Vesiviljelystrategian edistyminen

STRATEGISET VALINNAT

Strateginen valinta 2. Kestävyys ja vastuullisuus

Mittari	Tavoite ja aikataulu	Arvio
Pienennetään edelleen vesiviljelyn ominaiskuormitusta ja hiilijalanjälkeä	1. Toimialan keskimääräinen hiilijalanjälki (CO ₂ –ekv./tuotettu kg) tuotantomuodoittain säilyy enintään vuoden 2020 tasolla. 2. Toimialan keskimääräinen ominaiskuormitus on vuonna 2025 laskenut yli 5 prosenttia sekä vuonna 2030 yli 10 prosenttia vuodesta 2017.	1. Säilynyt todennäköisesti samana 2. ei vielä arvioitavissa
Kehitetään vesiviljelyn ympäristövaikutusten mallinnus- ja arviointimenetelmiä	Vesiviljelyn ympäristövaikutusten mallinnus- ja arviointimenetelmät ovat vakiintuneet ja käytössä	Etenee
Määritellään itämerirehu ja edistetään sen kattavaa käyttöä	1. Itämerirehu on yhdessä sidosryhmien kanssa määritelty vuoden 2022 aikana sekä laadittu suunnitelma sen käytön edistämiseksi. 2. Itämerirehun käyttöaste on vuonna 2025 yli 60 prosenttia ja vuonna 2030 yli 70 prosenttia.	1. määrittely ei ole edistynyt 2. Käyttöasteen arviointi edellyttää Itämerirehun määrittämistä

Vesiviljelystrategian edistyminen

STRATEGISET VALINNAT

Strateginen valinta 3. Kalojen hyvinvointi ja terveys

Mittari	Tavoite ja aikataulu	Arvio
Kalojen hyvinvointiohjelma	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kalojen hyvinvointi määritellään ja kehitetään tapoja hyvinvoinnin parantamiseksi yritysten, tutkimuksen ja sidosryhmien jatkuvana yhteistyönä. 2. Kalatautitapaukset pysyvät sekä laajuudeltaan että esiintymistiheydeltään hallinnassa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Käynnissä 2. Ei suuria muutoksia. Uusia vakavia ei ole ilmaantunut

Vesiviljelystrategiassa edistymistä

- Useita päästöperusteisia lupia on myönnetty. Mutta lupaehdoissa ei ole kannusteita ominaiskuormituksen pienentämiseen
- Ruokakalan vesiviljelyn tuotantomuodot ovat kiertovesikasvatusta lukuun ottamatta kannattavia.
- Vesiviljelyosaamiseen ja –koulutukseen ei ole panostettu.
- Itämerirehun määrittely ei ole edennyt

4. Tulevaisuuden näkymät ja ennakointi

Markkinoiden kehitys

- Lohen markkinat pysyvät epävakaina ja lohen hinnat korkealla, vaihtelevalla tasolla
  - Chilen tuotannossa epävarmuuksia, Norjan tuotannossa paljon kalakuolemia
  - Kansainvälinen kysyntä reagoi herkästi tarjonnan muutoksiin
  - Tuontilohi säilyy kalliina, mutta kansainväliset hinnanlaskut lisäävät kampanjointia Suomessa
- Kotimaan vesiviljelytuotanto kasvussa
  - Miten uusi kirjolohituotanto osataan tuoda markkinoille?
- Suomen kalamarkkinoille ei tapahdu merkittävää kysynnän kasvua korkealla hintatasolla, kilpailutilanne todennäköisesti aiempaa vakaampi
- Kuluttajan ostovoiman väheneminen on pienentänyt kalatuotteiden menekkiä vähittäiskaupassa ja suurkeittiöissä, mutta ostovoiman elpyminen voi hieman lisätä kysyntää
- Silakan tarjonta saattaa jonkun verran parantua, mutta tarjonta suuntautuu nykyisellä hintatasolla pääosin kalajauhoksi
  - Tarjonnan kehitykseen liittyy paljon epävarmuuksia

- Kalastajien määrän väheneminen vaikuttaa rannikkolajien tarjontaan
- Särkikalojen tarjonta ja kysyntä vaihtelee

Merkittäviä muutostekijöitä yritysmaailmassa

- Raaka-aineen saatavuus kansainvälisillä markkinoillakin entistä tärkeämpi kilpailutekijä, kun maailmantuotanto sakkaa
  - Monella perinteisellä eurooppalaisella jalostajalla on pula raaka-aineesta, jollei ole integroitunut alkutuotantoon
  - Kotimaisen tuotannon lisäämisestä syntyy kilpailuetua myös jalosteiden vientimarkkinoilla
- Sivuvirtojen hyödyntäminen entistä ajankohtaisempaa
  - Turkistalouden kysynnän väheneminen
  - Pienemmästä kalamäärästä saatava enemmän lisäarvoa
- Miten ala saa työvoima ja rahoitusta jatkossa?

Merkittäviä muutoksia säätelyssä ja säädöksissä

- Silakan kalastuksen politisoituminen
- Lohenkalastusmahdollisuuksien kiristyminen entisestään
- PFAS-rajat, kohtalon kysymys suomalaiselle kalastukselle/jalostukselle
- Uudet jäljitettävyyss- (sisävesi) ja sivusaalissäädökset
- Vihreässä siirtymässä uhkia ja mahdollisuuksia
- Mahdolliset muutokset MSC-merkinnöissä
- Uudet kansalliset ravitsemussuositukset

5. Kehittämiskohteita

Merkittävien muutosten huomioiminen suunnittelussa

- Kotimaisen kalan edistämishjelmassa on kunnianhimoisia kasvutavoitteita, mutta markkinat ovat stagnaatiassa
  - Arvioidaan miten tämä huomioidaan edistämishjelman toteutuksessa?
- EU:n uudet politiikkalinjaukset ja vaatimukset asettavat uusia haasteita ja mahdollisuuksia Suomen kalataloudelle?
  - Arvioidaan miten kiintiöpäätösten valmistelua, energiasiirtymän edistämistä ja kalastuksen valvontaa tulisi Suomen kalatalouden näkökulmasta kehittää?
- Olosuhteiden muuttuessa kalatalouden viestintästrategia tärkeä
  - Arvioitava miten muutoksista ja toimenpiteistä viestitään
- Kalajalosteiden viennin edistäminen (ennakoiden vientilupia)

Tarjonnan ja markkinoiden turvaaminen

- Silakan kalastus ja saatavuus on turvattava
  - Arvioidaan miten silakan trooli- ja rannikkokalastus ja silakanjalostus voidaan jatkossa turvata?
    - > Silakan skenaarionhanke ja toimijakohtaisiin kiintiöihin liittyvä vakuushanke menossa.
- Särkikalojen markkinat ovat kasvaneet, mutta tarjonta ja kysyntä epätasapainossa
  - Selvitetään millä keinoin turvataan arvoketjun jatkuvuus ja tasapainotetaan markkinoita (pakastus, markkinointi, kysynnän arviointi, sopimukset)
- Suomen kalatalouden huoltovarmuus ja muutosjoustavuus tulisi varmistaa
  - Sovitaan toimet, joilla tämä tapahtuu?
- Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen
  - Kalatalouden koulutuksen uudelleenarviointi

Lähteet

PTY. Päivittäistavarakaupan tuoteryhmäkohtainen myynti 10-12/2023. <https://www.pty.fi/aineistot/>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Elinkustannusindeksi. Tilastokeskus. <https://www.stat.fi/til/eki/>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Polttonesteiden kuluttajahinnat. Tilastokeskus.
https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ehi/statfin_ehi_pxt_12ge.px

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuluttajahintaindeksi. Tilastokeskus.
https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_khi/statfin_khi_pxt_11xb.px

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kalan ulkomaankauppa. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kaupallinen kalastus sisävesillä. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Vesiviljely. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kaupallinen kalastus merellä. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kaupallinen kalastus merellä. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot>

Valve J., Vesala L. ja J. Setälä. Kalatalouden toimialakatsaus 2023. Luonnonvarakeskus 2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-877-5>

Undercurrent News. www.Undercurrent.com

kaija.saarni@luke.fi

luke.fi